

L'òmic

REVISTA DE **SANT JULIÀ DEL LLOR I BONMATÍ**

4a època - Setembre 2025

Primer premi del 15è Concurs de Pintura Ràpida 2025

Serveis

DADES D'INTERÈS

Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí

Tel. 972 42 22 96 – Fax 972 42 33 34

info@stjuliabonmati.cat

www.stjuliabonmati.cat

Facebook /Twitter/Telegram: @stjuliabonmati

Instagram: @stjuliadelloribonmati

Canal d'informació WhatsApp: sol·licitar accés al 621 125 074

Atenció municipal

· Oficines horari d'hivern: dilluns, dimarts, dijous i divendres de 7 a 14 h, i dimecres de 7 a 18 h.

Horari d'estiu: dilluns, dimarts, dijous i divendres de 7 a 14 h, i dimecres de 8 a 15 h.

· Secretaria: Cal concertar visita prèviament

· Alcaldia: Cal concertar visita prèviament

· Oficina tècnica: Cal concertar visita

Serveis Socials

Treballadora social: Cada divendres al matí

Educadora social: Cada divendres al matí

Cal concertar entrevista: tel. 617 252 156

(laborables, de 9 a 14 h)

Jutjat de Pau

Tel. 620 063 091

jp.stjuliabonmati@xij.gencat.cat

Escola Sant Jordi

Tel. 972 42 10 70 – Fax 972 42 31 50

b7000123@centres.xtec.es

<https://agora.xtec.cat/ceipsantjordii/>

Ràdio Bonmatí

Tel. 972 42 44 92

radiobonmati@gmail.com

www.radiobonmati.cat

Parròquia de Bonmatí

Horari de misses:

Missa anticipada (dissabtes i vigílies de festius), a les 18 h.

Despatx parroquial de

Mn. Josep M. Castellà i Marcet:

Dissabtes de 17.30 a 18 h i hores

convingudes (Tel. 972 42 02 53

666 643 136)

Telèfon d'Emergències

(urgències sanitàries, incendis i salvaments, seguretat ciutadana, protecció civil) Tel. 112

Atenció a les Dones en Situació de Violència

Tel. 900 900 120

Servei d'Atenció Integral a la Diversitat afectivo-sexual i de gènere de la Selva (SAI La Selva)

Tel. 872 973 003 / sai@selva.cat

Servei d'Assessorament Jurídic en Llei d'Estrangeria

Tel. 972 20 49 80 (Càritas)

Consell Comarcal de la Selva

Oficines: Tel. 972 84 21 61

Dies laborables, de 9 a 14 h

comarca@selva.cat

www.portal.selva.cat

Xaloc (gestió tributària)

C/ Dr. Castany, 68, bxs. – Salt

Tel. 972 40 27 77 – 972 10 40 48

salt@xalocgirona.cat

Correus (Anglès)

Horari d'oficina: De dilluns a divendres,

de 9.30 a 14.30 h. Dissabtes, de 9.30 a 13 h.

Teisa

Oficines centrals: 972 20 48 68

Fecsa Endesa

Avaries: 800 76 07 06

CaixaBank

Tel. 972 24 74 20

RESTAURACIÓ

Bar Centre Cívic de Bonmatí

Tel. 600 078 068

Bar El Racó dels Amics

Tel. 972 19 17 66

Bar Restaurant Can Jans

Tel. 972 42 32 39

Bar Restaurant La Cantonada

Tel. 972 42 11 61

Restaurant Duc de l'Obac

Tel. 972 42 09 77

Restaurant La Barca

Tel. 972 42 09 63

ALLOTJAMENTS

Turisme Rural Can Vila

Tel. 972 42 37 12 / 679 821 406

Habitatge d'ús turístic El Vidals

Tel. 609 340 627

FARMÀCIES

Farmàcies de guàrdia (informació)

www.cofgi.com

Farmàcia de Bonmatí:

Marta Vilà Sagué: Tel. 972 42 22 31

De dilluns a divendres, de 9.30 a 13.15 h i de

16.30 a 20 h. Dissabtes, de 9.30 a 13 h.

SALUT

Atenció Mèdica Consultori Local

Metgessa: Dra. Hanka Lancova

Infermeria: Arantxa Martínez

Cita prèvia: citasalut.gencat.cat /

lamevasalut.gencat.cat / 93 326 89 01

972 42 14 98

CAP d'Anglès (de 8 a 20 h)

Tel. 972 42 14 98

Atenció Continuada de Santa Coloma de Farners

(de 20 a 8 h) Tel. 972 84 30 16

Urgències i Ambulàncies Tel. 112

CatSalut Respon

Tel. 061 (temes de salut que no són emergència)

RESIDUS

Recollida porta a porta

Dies de recollida (cal treure els residus a la porta de casa els dies indicats al vespre, entre 20 i 22 h):

· Dimarts: orgànica i paper, sanitaris i petites quantitats d'esporga

· Dimecres: cada 15 dies rebuig o vidre segons calendari

· Dijous i diumenge: orgànica i envasos, sanitaris i petites quantitats d'esporga

Àrees d'emergència

Recintes tancats amb contenidors i accés controlat. Cal disposar de clau d'obertura. Situades: a Bonmatí, al costat del camp de futbol, i a Sant Julià, al costat de l'Esplai.

Deixalleria Supramunicipal de la Celler de Ter

Dilluns, dimecres i divendres, de 15 a 18 h (a l'estiu de 16 a 19 h)

Dimarts, dijous i dissabte, de 9 a 24 h

Per accedir-hi, cal portar la "clau verda" electrònica

Minideixalleria

Minicontenidors fixos situats al darrere de l'ajuntament per llençar-hi CD o DVD, mòbils i carregadors, bombetes, cartutxos de tinta, piles i altres objectes d'electrònica de mida petita.

Recollida d'olis domèstics, de càpsules de cafè i de roba

Cal llençar l'oli de cuinar en una ampolla de plàstic tapada.

Els contenidors per l'oli usat, les càpsules de cafè i la roba estan al costat del camp de futbol (Bonmatí) i al costat de l'Esplai (Sant Julià).

Trastos voluminosos

Retirada a domicili cada primer dijous de mes (la nit abans s'han de deixar els trastos al davant del vostre habitatge). Cal trucar prèviament, abans del dimarts anterior al dia de recollida, al 872 01 20 18 (Nora empresa de recollida), de 9 a 15 hores, o a l'ajuntament al 972 42 22 96, en horari laboral.

Restes d'esporga i poda

Contenidor situat al costat del camp de futbol (cal demanar la clau a l'ajuntament)

Índex

Serveis.....	2
Salutació de l'alcalde.....	3
Ajuntament.....	4
Entitats.....	11
Actualitat.....	26
Història.....	32
Entrevista.....	41
Reportatge.....	51
Relats.....	57
Efemèrides.....	59

Edita:

Amb la col·laboració de:

Diputació de Girona

Consell de redacció:

Anna Pagès, Xevi Pijaume,
Rosa Taberner, Marta Cos,
Josep M. Quer,
M. Carme Domènech,
Gemma Caparrós,
Anna Serrat Graboleta
Mei Brescó

Contacte:

revista.lamic@gmail.com

Impressió:

Impremta Pagès
Tel. 972 420 107 - Anglès

Portada:

1r premi del 15è Concurs de Pintura
Ràpida de Bonmatí (01/05/2025), obra de
Josep Plaja

Dipòsit Legal: GI-1210-1993

*El Consell de Redacció no s'identifica
necessàriament amb les opinions dels
articles publicats.*

B

envolgudes i benvolguts,

Un any més ens retrobem en aquesta nova edició de la revista L'Amic per a gaudir d'allò més amb les lectures que curosament han escollit les seves redactores i redactors.

És un plaer formar-ne part, encara que només sigui per escriure aquestes quatre línies donant-vos la benvinguda en aquesta revista que no vol altra cosa que mantenir-nos informats del que passa al poble i al seu entorn, mentre deixa la seva empremta ben viva perquè els que vinguin en un futur, sigui proper o llunyà, coneguin com és de bonic el nostre poble i la seva gent.

Però també que coneguin de primera mà les mancances que a hores d'ara pugui tenir i que, de mica en mica, però incansablement, els qui formem l'equip de govern, treballem perquè cada dia en siguin menys.

Evidentment, el camí no és fàcil i no sempre surt tot tal com voldríem, però així és la vida i s'ha de treballar fort per aconseguir els propòsits que hom es marca.

I d'això nosaltres en som ben conscients i tenim la lliçó ben apresada. I per més inclemències atmosfèriques, desgràcies i entrebancs que ens desafiïn, els plantarem cara i en sortirem més forts, perquè no hi ha res com treballar pel que més t'estimes.

I aquesta il·lusió de continuar millorant, de continuar creixent conjuntament, amb dedicació i posant-hi tota la passió, és el que voldríem transmetre i encomanar-vos, tant jo com la resta de l'equip de govern, perquè estar orgullosos del poble on comparteixes el teu dia a dia és feina de totes i de tots, però també ho és el saber fer i saber estar i optar per una bona convivència entre la comunitat veïnal que ens ajudi a créixer en tolerància i amb respecte vers els altres, i això només ho aconseguirem si respectem el poble i el seu entorn.

Així, doncs, siguem nets i polits (com solia dir la meva àvia...), respectem les zones verdes, mantinguem les zones comunes netes, respectem-ho, perquè també és casa nostra, i quan ho hàgim après i sapiguem gaudir-ne, que fàcil serà fer-lo viure!

Elena Ribas Sitjà

Alcalde de Sant Julià del Llor i Bonmatí.

Incidència en l'aigua potable a Bonmatí

Aigua de color groc

El cap de setmana dels dies 4, 5 i 6 de juliol vam tenir un episodi de pluges intenses. Només el dissabte, segons el Servei Meteorològic de Catalunya, es van registrar 123,2 mm de precipitació acumulada a l'estació automàtica d'Anglès. A Bonmatí, el xàfec va provocar que els embornals no poguessin engolir tota l'aigua que queia. Quan el dimarts dia 8 al vespre uns veïns ens van comunicar que l'aigua de l'aixeta sortia tèrbola, vam pensar que potser hi havia hagut alguna filtració d'aigües pluvials a la xarxa d'aigua potable. Però el dimecres, quan ens van fer arribar tres mostres d'aigua recollides en dos habitatges del carrer de l'Església, vam poder veure que no es tractava de terbolesa, sinó que era aigua de color groc, coloració que en un dels habitatges era més pronunciada que a l'altre.

Els veïns que ens van alertar de l'aigua groga es concentraven en tres carrers de Bonmatí: Ronda de Dalt, Selva i Església. Però l'afectació era aleatòria: no sortia la coloració a totes les cases, ni els habitatges afectats eren contigus.

El mateix dimecres, mentre intentàvem posar-nos en contacte amb Dipsalut per fer-los coneixedors del problema que teníem, vam decidir tallar el subministrament en el sector afectat i vam anar obrint el pas de l'aigua intermitentment, per anar netejant les canonades afectades, avisant els veïns perquè no en fessin ús. Cal dir que en les anàlisis diàries de l'aigua amb el fotòmetre els paràmetres sortien correctes.

Donat que l'aigua de color groc es concentrava en cases que es proveïen del mateix ramal, com a

mesura de prevenció es va publicar un ban d'alcaldia amb els carrers que no podien fer ús de l'aigua de la xarxa pública: Amer, Aulina, Balmes, Constantins, Església, Germans Griera, Ipso Lauro, Ponent, Pujada i Travessia de Vista Alegre, Ronda de Dalt, Ramón Muñoz González, Sant Julià, Sardana i Selva.

Ens vam posar en contacte amb el CECAM (empresa dedicada a controls de qualitat) per encomanar-li una analítica, ja que Dipsalut ens va dir que fins l'endemà no vindria Prodaia (companyia gestora del servei d'aigua potable de diferents poblacions) a agafar mostres. La sorpresa, però, va ser que ens van dir que tardaríem quinze dies a tenir els resultats, a causa de la complexitat de l'analítica.

Aparició de l'àcid cianúric

El dijous 10 de juliol, seguint les indicacions del Servei de Protecció de la Salut de la Generalitat a Girona, vam fer un mostreig amb el fotòmetre en 8 habitatges dels tres carrers afectats per la grogor de l'aigua.

Mentre preniem aquestes mostres, amb l'afany de poder ajudar a trobar la causa, vam decidir mirar l'àcid cianúric en dos dels habitatges i, com que va donar positiu, vam mirar també l'aixeta del pou, que també va donar positiu, amb 17 ppm. Immediatament, ens vam posar en contacte amb un inspector de l'ACA, que no va creure oportú enviar a ningú per fer les analítiques pertinents en referència a l'àcid cianúric.

Prodaia, per la seva banda, va agafar mostres de la connexió del número 7 del carrer Església, tant de l'exterior com del interior del habitatge, i també va avisar que tardarien a tenir els resultats de les analítiques.

El mateix dijous a la tarda, el Servei de Protecció de la Salut a Girona, analitzant totes les circumstàncies, va concloure que potser hi havia una afectació en algun tram de canonada i que, per tant, s'havia d'investigar on havia començat, perquè no es podia descartar que hi hagués una infiltració a la xarxa o una contaminació creuada que s'hauria anat atenuant.

El divendres 11 de juliol, Dipsalut va recomanar augmentar els nivells de clor, per mirar si així deixava de sortir l'aigua de color groc. També vam fer una prova en un dels domicilis afectats i, tirant unes gotes de clor directament en una mostra, vam observar que l'aigua quedava totalment transparent.

Com que s'acostava el cap de setmana i no s'arribava a cap explicació concloent, vam creure oportú

convocar una reunió amb els veïns dels tres carrers afectats (Ronda de Dalt, Església i Selva). Però amb els resultats de les analítiques agafades al migdia amb el fotòmetre municipal, en què al pou de Sant Julià sortia 0 ppm d'àcid cianúric, mentre que al de Bonmatí en sortien 19 (Dipsalut també va fer un mesurament, i hi va detectar 25 ppm), després de parlar-ho amb Dipsalut i el Servei de Protecció de la Salut a Girona, per prevenció, es va decidir prohibir fer ús de l'aigua potable del nucli de Bonmatí per beure o cuinar, tant per al consum humà com per a l'animal, ja que semblava que la contaminació venia directament de l'aqüífer. Al mateix temps, també es va convocar tota la població a una reunió informativa al Pavelló Municipal.

A la reunió, a part d'explicar la cronologia dels fets, les gestions realitzades i els contactes mantinguts amb els organismes pertinents, i de recomanar que no s'ingerís aigua de l'aixeta, també es va comunicar que a partir del mateix divendres es podria anar a buscar aigua a un camió cisterna instal·lat al pati de la nau de davant l'ajuntament, a les fonts de Sant Julià i a l'Esplai. D'aquesta manera asseguràvem el servei de l'aigua per a tots els usos.

El dissabte 12 de juliol, els regidors vam fer una bustiada informativa als habitatges de Bonmatí per assegurar que tota la població estigués assabentada de la recomanació que ens feia el Departament de Salut, i també vam aprofitar per recordar a la població de més edat i amb mobilitat reduïda que la brigada municipal o nosaltres mateixos els portaríem l'aigua directament a casa, per facilitar-los el subministrament.

El dilluns 14 de juliol es va fer canvi del camió cisterna, per un de menys capacitat però suficient per cobrir les necessitats dels veïns. Per ordre de Dipsalut, a partir d'aquell dia es va anar donant informació de les mostres analitzades amb el fotòmetre municipal al Servei de Protecció de la Salut a Girona.

Aquest mateix dia es va comunicar als mitjans de comunicació el problema que teníem amb l'aigua, donat que havien passat sis dies i ni Dipsalut, ni Protecció de la Salut a Girona, ni l'ACA (que encara no s'havia pronunciat), no havien agafat mostres per analitzar-les degudament.

Dipsalut va dir que agafarien mostres del pou tenint en compte la particularitat de la indústria que hi havia a Bonmatí, per descartar qualsevol mena d'abocament

provinent d'aquesta fàbrica, i que ens comunicarien els resultats tan bon punt els tinguessin.

El dimarts 15 de juliol, Dipsalut va tornar a venir i va agafar mostres de diferents connexions per fer-les analitzar per un laboratori homologat.

D'altra banda, seguint indicacions del Servei de Protecció de la Salut a Girona, vam tornar a deixar el clor als valors normals i vam avisar la població que si algú detectava aigua de color groc que ens avisés, però ningú va tornar a dir res més al respecte.

Des del consistori hem intentat donar tota la informació recollida i l'intercanvi d'opinions amb els organismes pertinents, com ara aquesta que es va fer arribar a la població el mateix dimarts:

En referència als primers resultats bàsics de les analítiques, el Departament de Salut ens va comentar el següent:

Pel que fa al color groc de l'aigua d'alguns habitatges dels carrers Església, Selva i Ronda de Dalt, semblaria que hi havia alguna incidència en la instal·lació interior, amb algun paràmetre que aporta terbolesa i conductivitat que molt probablement podria ser ferro i també alguns altres catió/anió que contribuiria molt a la conductivitat de l'aigua (podria ser també del sodi si a la casa tenen un descalcificador).

Però no es poden descartar altres paràmetres.

Les mostres de les escomeses indiquen que podria haver-hi una incidència en l'aigua que els arribava, ja que a les escomeses la conductivitat era més elevada que l'habitual, però, com que en algun punt del carrer surt correcte, podria ser que aquesta incidència/contaminació s'hagués anat atenuant.

Pel que fa a l'àcid cianúric que es va detectar mitjançant un kit d'anàlisis en l'aigua del pou, comentar el següent:

Hi ha poques referències en aigua de consum atès que no s'utilitza en aigua de consum humà (és un residual del dicloroisocianurat de sodi emprat per a piscines per estabilitzar el clor de l'aigua).

En alguns casos d'emergències s'usa en aigua de consum.

Està en fase d'avaluació com a biocida per, entre altres, el tractament de l'aigua.

Per tant, la seva presència en l'aigua del pou pot indicar una contaminació, per exemple, per un abocament accidental o per alguna connexió creuada amb les canonades d'alguna piscina.

Pel que sabem, el cianurat, com també el dicloroisocianurat de sodi, tenen una baixa toxicitat oral aguda.

L'OMS proposa un valor guia de 40 mg/L (ppm) per a l'àcid cianúric (50 mg/L per al dicloroisocianurat de sodi) en aigua.

Tot i que els valors detectats de 18-20 ppm en l'aigua del pou estan per sota d'aquest valor de l'OMS, la presència d'aquest compost, que no hauria de ser a l'aigua de pou, fa que sigui necessari investigar-ne la causa, ja que podria haver-hi algun altre compost o element que potser podria suposar més risc.

El Departament de Salut divendres passat va comunicar a l'ACA si podien tenir coneixement sobre les possibles causes de la presència d'aquests compostos, a banda del possible origen en aigua de piscina o en el cas que la situació persistís si es podrien fer el que s'anomena anàlisis non target que permet detectar compostos que habitualment no s'analitzen en l'aigua de consum.

Però aquesta analítica triga bastant de temps a realitzar-se i no sempre està disponible, així que el Departament de Salut està esperant la seva resposta i comentaris.

Per part d'ACA, avui s'han posat en contacte amb nosaltres i demà vindran a visitar les instal·lacions i suposem que agafar les mostres, perquè ells entenen que podria ser perfectament contaminat en aquífer.

Sobre el terreny:

Ahir va venir Dipsalut i també van agafar mostres directament del pou.

Avui han tornat a venir i han agafat mostres d'escomeses i ens han dit que tornem a posar el clor al seu nivell normal.

També ens van dir que, a part de l'àcid cianúric, també mirarien tots els possibles components que poguessin contaminar l'aigua.

Per la seva part, el Departament de Salut avui han agafat les mostres dels dipòsits i del pou, per mirar

si l'àcid cianúric havia disminuït o augmentat i, tot i que als dipòsits continua essent elevat, al pou hi ha una mica menys de concentració, però el valor que hauria de donar és 0 i no l'està donant, per la qual cosa ens recomanem que continuem amb el camió cisterna fins a nou avís.

Per tal de facilitar el subministrament, ampliem l'horari i al matí serà de 7 h a 14 h i a la tarda de 16 h a 20 h.

Com que hem hagut de normalitzar altra vegada els nivells del clor, si hi ha algun habitatge que els surt l'aigua groga, altra vegada o per primera vegada, AVISEU-NOS URGENTMENT (972 422 296).

El divendres 18 de juliol, l'ACA va comunicar que vindrien el 21 de juliol a prendre mostres directament de dos pous, el de la Ronda de Dalt i el de la zona esportiva. Veient que no hi hauria resolució a curt termini i que la despesa per al subministrament d'aigua potable podia ser bastant considerable, vam optar per retirar el camió cisterna i vam adquirir 3 dipòsits (dos de 750 l i un altre de més petit) aptes per a l'emmagatzematge d'aigua de boca. Aquests dipòsits van quedar instal·lats a l'interior de la nau municipal i a l'exterior es van habilitar dues aixetes, al davant de la porta, per tal de poder agafar l'aigua còmodament.

El dipòsit més petit el fèiem servir per al transbord de l'aigua, amb la furgoneta municipal, des del pou de Sant Julià fins a la nau de l'Ajuntament.

El dilluns 21 de juliol es va fer saber que s'estava bombant aigua del pou nou de la zona esportiva, per tal de facilitar l'extracció de les analítiques a l'ACA.

Dipsalut ens va fer arribar els primers resultats preliminars de l'analítica de l'aigua de captació: els paràmetres microbiològics eren correctes, però encara faltaven els fisicoquímics. En vista d'això, vam optar per esperar a tenir més informació.

El dimarts 22 de juliol, l'ACA va agafar mostres directament del pou de la Ronda de Dalt i també del de la zona esportiva i va dir que les portaria a dos laboratoris diferents. I, pel que fa als resultats, va informar que trigarien un mes o, veient el calendari, potser més. També van poder comprovar la presència d'àcid cianúric als dos pous: al de la Ronda de Dalt (15 ppm) i al de la zona esportiva (7 ppm), i van dir que mirarien l'aquífer que proveeix els pous.

El dimecres 23 de juliol Prodaia va agafar mostres del pou de la zona esportiva.

El dilluns 28 de juliol ens vam reunir amb el president de la Diputació de Girona per demanar-li si es podia agilitzar la resposta dels informes de les analítiques preses, així com la de l'ACA, ja que l'aigua abasteix el nucli de Bonmatí i una part de Vilanna.

Sigui per la seva ajuda o perquè ja feia gairebé un mes de les primeres analítiques, el cas és que el dia 6 d'agost vam poder aixecar la prohibició de beure o cuinar amb l'aigua de boca, que recordem que era per prevenció, basant-nos en una sèrie d'arguments, que en aquell moment es van exposar així:

Pel que fa a la coloració de l'aigua en alguns habitatges:

- És bastant clar que l'afectació de la coloració es va produir a la xarxa i no a captació o a dipòsit, però en aquell moment no teníem prou informació per identificar la causa o causes més probables de la incidència.
- D'acord amb els resultats obtinguts d'aquestes mostres, els valors dels paràmetres analitzats fins ara compleixen els criteris de qualitat que estableix l'RD3/2023 i estan dintre de la normalitat de qualitat que té l'aigua d'aquest abastament.
- D'altra banda, els resultats que ens havia avançat l'ACA dels paràmetres analitzats fins ara no indicaven cap anomalia destacable respecte als valors habituals en l'aigua de l'abastament de Bonmatí.

Pel que fa a l'àcid cianúric:

- Tot i que al manual del aparell mesurador no s'esmentava cap incidència en aquesta determinació, i consultat internet tampoc es feia cap esment de possibles inter-

ferències que poguessin estar relacionades amb les característiques de l'aigua de Bonmatí, s'ha consultat el fabricant de l'aparell, que ens ha indicat que en concentracions elevades de calç a l'aigua es poden donar falsos positius en àcid cianúric.

- *L'aigua de Bonmatí té concentracions molt elevades de calç. Per això s'han fet proves que evidencien la interferència i, per tant, la no presència d'àcid cianúric a l'aigua del pou de Bonmatí.*
- *No s'han notificat més incidències quant a les característiques organolèptiques de l'aigua per part dels veïns.*

ES RESTABLEIX COMPLETAMENT EL SUBMINISTRAMENT D'AIGUA POTABLE AL POBLE.

Informació addicional

Mentre, per prevenció, teníem suspès l'ús de l'aigua de boca per beure o cuinar a Bonmatí, cada dia s'agafaven mostres de l'àcid cianúric i es feien arribar al Servei de Protecció de Salut a Girona, tal com ens havien sol·licitat.

Els dies que l'aigua va sortir de les aixetes de color groc, el regidor de manteniment i brigada, acompanyat per l'alcalde, un lampista del poble i un dels treballadors de la brigada municipal, ens vam personar als habitatges pertinents per interessar-nos per l'estat de l'aigua i agafar analítiques per apuntar els registres i fer-los arribar al Departament de Protecció i Salut.

Actualment encara fem analítiques als carrers inicialment afectats: Selva, Església i Ronda de Dalt, cada

dia en la connexió d'un habitatge diferent. Des del 14 d'agost, també es fa al carrer Aulina, donat que un veí ens va comunicar que també els havia sortit l'aigua colorada.

Els resultats d'aquestes dades que s'agafen les enviem setmanalment al Departament de Protecció i Salut, tal com ens ho han sol·licitat.

Inicialment vam suspendre l'execució del projecte del pou nou de la zona esportiva esperant els resultats tant de l'ACA com de Prodaisa, però com que el resultat de les analítiques ha estat un fals positiu, aquesta suspensió s'aixecarà aviat.

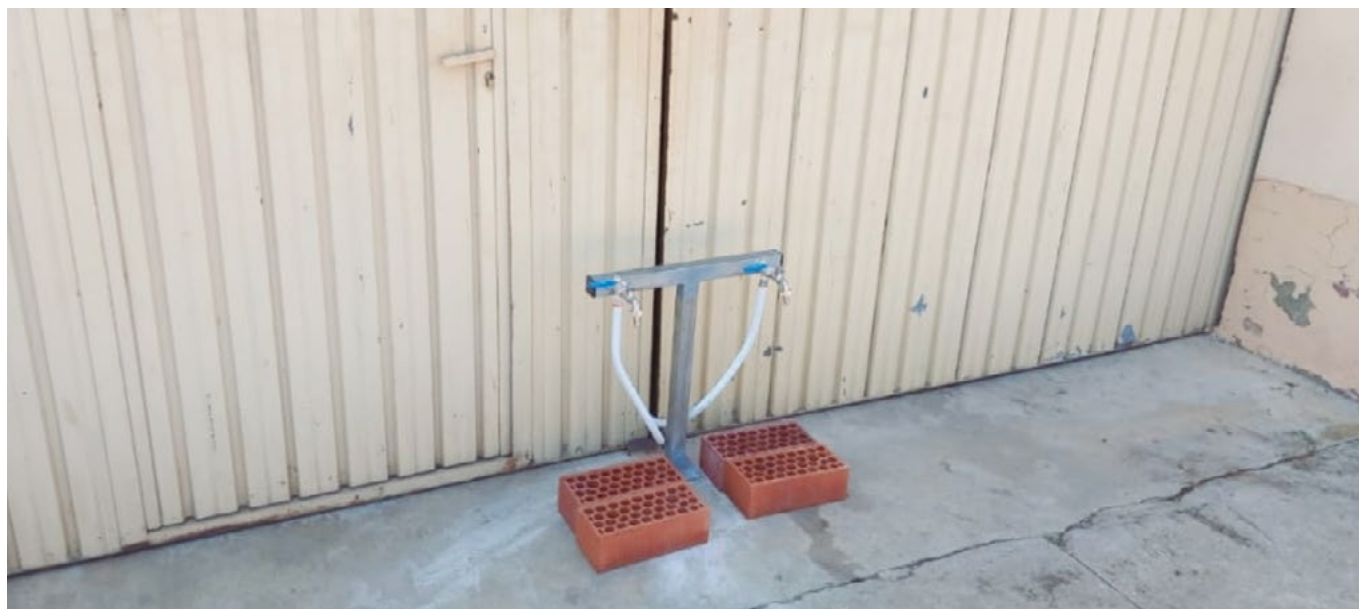
Com que amb el pou de Bonmatí abastem aigua a una petita part de Vilanna, hem estat en contacte amb l'alcalde de Bescanó per posar-lo al corrent de totes les accions que anàvem fent i per tal que també pogués avisar la població de tot aquest problema.

Relació de despeses

- Analítica del CECAM: 1.633,50 €
- Primer camió cisterna de 27.000 l (11-14 juliol): 3.640,89 €
- Segon camió cisterna (14-18 juliol): 4.356,00 €
- Compra de tres dipòsits: 1.854,89 €

Aquests imports porten inclòs l'IVA corresponent. Des del consistori tenim la intenció de demanar a l'ACA una subvenció per suplir aquestes despeses.

[Informació elaborada a Bonmatí, l'1 de setembre del 2025]

Projecte gat.

Gestió ètica de colònies felines

Els gats, essencials en la fauna urbana, han transcendit el seu paper inicial de simples reguladors biològics per convertir-se en membres estimats de la família humana. Aquest canvi en el seu estatus, junt amb la manca d'educació i sensibilitat d'algunes persones, ha conduït a una proliferació alarmant de les colònies de gats de carrer en moltes localitats. Aquests felins, de naturalesa independent, troben en la proximitat humana el seu hàbitat, alimentant-se i reproduint-se.

L'augment de les colònies de gats de carrer va generar tensions en la convivència entre veïns i va portar l'Ajuntament a abordar aquesta qüestió a través del Projecte Gat de la Fundació Fauna, iniciat el 2021. Aquest projecte, actiu des del 2007 en altres localitats i basat en criteris animalistes, mediambientals i de salut pública, ha demostrat una efectivitat molt bona per a la gestió ètica de les colònies felines.

El Projecte Gat posa en pràctica el programa CER (Captura-Esterilització-Retorn) per controlar la població de gats en les colònies. Aquest sistema implica capturar els gats, esterilitzar-los i retornar-los al seu entorn d'origen, un cop identificats. Aquesta tasca es fa gràcies a les persones alimentadores de les colònies, que exerceixen de gestores, informant de qualsevol incidència relacionada amb els gats. A més, l'esterilització contribueix a mitigar problemes conductuals com ara marcatges i enfrontaments, i millora la convivència entre gats i persones.

Aquesta gestió ètica ha demostrat ser més econòmica i eficaç que altres mètodes de control de gats de carrer, com ara la recollida i el manteniment

en refugis. A més de l'esterilització dels gats de carrer que es fa a través del Projecte Gat, és imperatiu que els propietaris de gats domèstics els

identifiquin amb xip i els esterilitzin, per contribuir a prevenir que aquests animals interfereixin en la gestió de les colònies felines.

RESUM DE DADES DEL PROJECTE GAT A SANT JULIÀ DEL LLOR I BONMATÍ:

DATA RECOLLIDA DADES	COLÒNIES GESTIONADES EN EL PROJECTE GAT	NOMBRE TOTAL ANIMALS CONEGUTS	GATS PENDENTS D'ESTERILITZACIÓ DE LES COLÒNIES GESTIONADES	% GATS ESTERILITZATS DE LES COLÒNIES GESTIONADES
MAIG 2021	9	53	44	17%
DES. 2021	10	67	44	34%
DES. 2022	12	64	28	59%
DES. 2023	9	46	20	57%
DES. 2024	10	47	20	57,45%

*Nota: dades recollides a l'inici de cada any. De les colònies gestionades s'han pogut esterilitzar totes les femelles.

ACTUACIONS DES DEL 2021 FINS A FINALS DEL 2024

ESTERILITZACIÓ	FEMELLES	45
	MASCLES	23

BAIXES PER MALALTIA	FEMELLES	3
	MASCLES	4

RECOLLITS PER ATROPELLAMENT	FEMELLES	2
	MASCLES	5

ADOPCIONS	FEMELLES	5
	MASCLES	13

ANIMALS CURATS	FEMELLES	11
	MASCLES	4

TOTAL ACTUACIONS	115
------------------	-----

La participació activa dels gestors és essencial per donar suport a aquesta labor de gestió de les colònies de gats urbans. A banda de l'important treball d'esterilització dels gats de carrer, cal que la comunitat conegui la feina que fan les persones gestores de les colònies de gats de carrer, oferint ajuda per alimentar, socorrent animals en situació de vulnerabilitat –malalts, ferits o orfes–, així com vetllant per la digna recollida dels cadàvers dels gats que lamentablement han mort.

Per tant, fem una crida a tota la comunitat a sumar-se a aquesta noble causa. Les necessitats superen sempre els recursos disponibles, però amb la solidaritat i la cooperació de tots podem construir un entorn més acollidor i compassiu per a tots els éssers vius que compartim aquest espai. La unió fa la força, i cada petit gest ens acosta un pas més cap a una realitat on el benestar animal i la convivència harmoniosa són prioritats inqüestionables.

Els resultats obtinguts són indicatius d'una gestió efectiva de les colònies de gats urbans i posen de manifest la importància de mantenir les campanyes d'esterilització i monitoratge continuat. Això no hauria estat possible sense la implicació activa i la dedicació de les persones gestores i de les persones col·laboradores del Projecte Gat. El seu compromís i treball desinteressat han estat clau per aconseguir aquesta fita i han demostrat que les accions coordinades poden tenir un impacte positiu en la gestió de la fauna urbana.

En conclusió, tot i que encara cal continuar recopilant dades per obtenir una visió més global i detallada, les xifres actuals són molt encoratjadores i reforcen la importància de seguir treballant en aquesta línia. Especialment, cal intensificar l'acció en aquelles zones del poble on la intervenció és encara necessària, però on es requereix també la col·laboració i la responsabilitat de les persones que alimenten els gats de manera descontrolada. Només amb aquest compromís compartit podrem garantir la sostenibilitat del projecte i el benestar dels animals.

David Serramitjana

Biòleg i tècnic en gestió de fauna

EL PROJECTE GAT

T'AGRADARIA FORMAR PART DEL PROJECTE GAT?

- Pots fer-nos arribar material divers com lleixiu, mantes, aliments (pinso, llaunes...)
- Fes-te voluntari/ària: Et necessitem per netejar els refugis, fer captures, traslladar gats al veterinari...
- T'agradaria alimentar una colònia?
- Vols adoptar un gat/a? Vols oferir-te per fer de casa d'acollida?

Com ho pots fer? Envia un correu a projectegat.stjuliabonmati@gmail.com o a info@stjuliabonmati.cat o bé truca al telèfon de l'Ajuntament 972 422 296 en horari d'atenció.

VOLS INFORMAR D'UNA COLÒNIA O D'UNA INCIDÈNCIA?

Podeu omplir el formulari que trobareu al següent enllaç: <https://stjuliabonmati.cat/seu-electronica/tramits/tramits-generals/>

REFUGIS

Trobareu dos refugis per a gats davant de la pista d'Skate i al costat de l'àrea d'emergència.

Preguem que respecteu el seu espai, formen part de la nostra comunitat.

RECORDA!

El projecte Gat està format per alimentadors/es voluntaris/es, sense ànim de lucre, que dediquen el seu temps lliure a la cura de les colònies del municipi, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí.

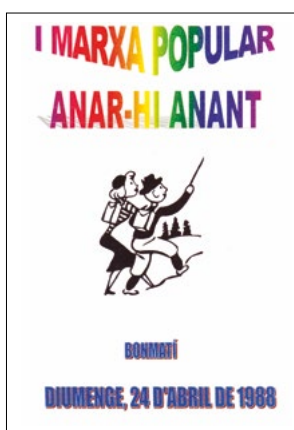
Sigues respectuós/a amb la seva tasca.

Associació Anar-hi Anant

CONTINUEM ANAR-HI ANANT

Des del 1988 del segle passat, quan es va fer la primera Marxa Anar-hi Anant, organitzada des del col·legi de Bonmatí, passant pel 2012, que es va fer la 25a, i aquest 2025, que ja hem fet la 38a, sempre hem estat molt units amb l'escola i cada any si tenim algun benefici procurem col·laborar-hi una mica. I aquest any, parlant amb les "senyos", ens va semblar que podíem comprar unes "cuinetes" per posar al pati (si algun dia es fa l'escola nova, també serviran!).

I, com sempre, l'últim diumenge de febrer vam fer la 38a Marxa i la 13a Trail Anar-hi Anant, sempre pendents del temps.

Va ploure una mica, però, tot i això, hi va haver 961 participants, que varen marxar tots molt contents amb la motxilla que hi havia com a obsequi.

I la Marxa de Nit, com sempre, la vam fer coincidint amb la lluna plena de juliol o "lluna del cérvol", tal com la coneixien els nadius nord-americans perquè era el moment que els creixien les banyes a aquests animals. Aquest any, degut a les "inclemències meteorològiques", Protecció Civil va enviar avisos dient que no es podia fer cap activitat a l'aire lliure, però a les 8 del vespre, com que la tempesta ja va anar marxant, es van aixecar les restriccions sempre que es fessin les activitats amb prudència. I hi havia ganes de sortir: vàrem ser 122 caminants! Al final, alguns es van mullar una mica. Però, a l'estiu, això sempre és refrescant...

Associació Escola d'Art Bonmatí

ENDAVANT AMB L'ART!

ASS. ESCOLA

D'ART

La nostra Associació ha complert 7 anys i ens en sentim molt orgullosos. Molts alumnes ens han acompanyat des del 2017 i s'han iniciat en el dibuix i també en la pintura al nostre poble i alguns d'ells n'han fet estudi i professió.

Volem esperar-vos perquè us apunteu i compliu el vostre somni de practicar la pintura i el dibuix en un ambient molt agradable i amb un mestre professional com és l'Enric Rubió, artista professional d'Olot que ja fa més de 25 anys que imparteix cursets entre Anglès i, ara des de fa 7 anys, Bonmatí.

El curs es fa cada dimarts en horari de 4 a 8 de la tarda i podeu triar les hores que us vagin millor. També s'obre el taller cada dijous perquè en gaudiu plenament i hi pugueu assistir lliurement les hores que més us convinguin.

Apunteu-vos doncs als cursos de: INICIACIÓ AL DIBUIX - INICIACIÓ AL PASTEL o INICIACIÓ A LA PINTURA A L'OLI.

L'Enric us farà seguir un programa on ben segur aprendreu la tècnica i l'ofici d'artista.

També, apuntant-vos, sereu socis de la nostra associació i podreu participar en totes les activitats que anem programant: exposicions en diferents indrets i una exposició final de curs al Centre Cívic de Bonmatí.

Ens sentim molt contents de poder col·laborar amb qualsevol activitat artística que ens proposin les diferents entitats.

El curs té un preu de 45 € al mes.
Demaneu-nos informació per inscriure-us
als telèfons següents:

659 10 00 55 (Jordi Quer - president)

636 56 10 40 (Enric Rubió - professor)

Endavant amb l'Art!

▲ Aquest curs, a part de la mostra de treballs que fem cada any al Centre Cívic de Bonmatí de maig a juny, també vam exposar al Centre Cultural Can Gruart de Vilablareix, del desembre del 2024 al gener del 2025.

A la foto, un moment de la inauguració amb l'alcaldessa de Vilablareix, M. Teresa Tixis.

Donants de Sang

SANG... I TAMBÉ PLASMA!

Van ser 40 les persones que van donar sang el dimecres 4 de juny passat al Centre Cívic de Bonmatí, i, d'aquestes, 6 donaven per primera vegada. I, a més, per primer cop al nostre poble hi va haver la possibilitat de donar plasma, i van ser 4 els donants que s'hi van oferir (4 era el nombre màxim possible: un per hora). No cal dir, doncs, que la resposta va ser excel·lent i digna d'admiració i d'un enorme agraïment. I també va ser magnífica la col·laboració dels alumnes de 6è de l'escola Sant Jordi, que van ajudar en la promoció i organització de la campanya. Uns mesos abans, a la seva aula, havien rebut la visita d'una tècnica del Banc de Sang i Teixits, que els va fer una formació per aprendre diferents aspectes de la sang i les donacions, i els mateixos estudiants havien fet propostes per al cartell de la campanya. Moltes gràcies a tots ells i també a la mestra de Medi, Judith Bonaterra, i la tutora de 6è, Sílvia Pérez.

Esperem doncs donar continuïtat a les campanyes al poble –l'any 2024 no se n'havia fet cap– i poder contribuir perquè les persones malaltes disposin de sang quan en necessitin. La pròxima cita, el primer dimecres de desembre!

DIA DEL MEDI AMBIENT

El dia 5 de Juny és el dia mundial del Medi Ambient. Aquest any a l'escola hem aprofitat per plantar flors i herbes aromàtiques, per així convertir el nostre pati en un espai més natural.

L'alumnat de l'escola va portar plantes de casa i amb l'ajuda de la brigada vam dedicar un matí a fer dues regues al costat de les reixes de l'escola.

També es van comprar nou jardineres i testos per poder posar-hi les flors i engalanar altres espais del pati.

Vam plantar farigola, espígol, alguns cactus i una gran varietat de flors.

Des d'aquell dia, a les 9 del matí un grup d'alumnes regava totes les plantes i flors per tal que anessin arrelant.

Amb l'ajuda del personal de neteja aquestes plantes s'aniran regant durant tot l'estiu. D'aquesta manera quan arribem al setembre ho trobarem tot ben bonic.

Durant el curs anirem fent el manteniment d'aquests espais verds de la nostra escola. També farem activitats diverses encarades a aquests raconets del nostre pati.

ESCOLA SANT JORDI

Joventut

JOVES ARTISTES I MÉS...

Un any més aprofitem aquest espai per donar a conèixer i explicar alguns dels projectes i intervencions duts a terme des de la regidoria de Joventut a través de la tècnica compartida de l'Oficina Jove de la Selva, que té una dedicació de 8 hores setmanals al municipi.

Primer de tot cal deixar constància que al març es va aprovar el Pla Local de Joventut 2025-2029 de Sant Julià del Llor i Bonmatí. Aquest document és l'aposta municipal d'aquests propers 5 anys per desenvolupar unes polítiques de joventut integrals i de qualitat al poble partint de les necessitats i els interessos dels mateixos adolescents i joves i tenint en compte els recursos i les oportunitats locals.

Els dies 15 i 16 d'abril es va fer la 4a edició de la formació de premonitor/a Ter-Brugent, aquest cop a la Sala Polivalent d'Amer. Amb un total de 29 adolescents –4 de Bonmatí– interessats en el món del lleure, vam introduir-los en les tasques del premonitor/a i sobretot els vam donar molts recursos pràctics: jocs de tot tipus, dinàmiques, tallers... Valorem com a molt bona la resposta dels i les participants i per això és un projecte que repetim cada any.

▲ Grup de participants a la formació de premonitors.

D'altra banda, el 6 de maig es va fer a la biblioteca Maria de Jonquers de les Planes d'Hostoles el lliurament dels premis de l'11è Concurs literari, 9è Fotogràfic i 3r de Dibuix Jove Ter-Brugent-Premi Sant Jordi 2025. En una sala on no s'hi cabia, ja que enguany la participació ha estat notable, arribant a 48 participants en total, es van revelar les persones guanyadores de cada concurs i categoria. "Entre

columnes i horitzó", de Gerard Pubill (Bonmatí), va ser la fotografia guanyadora de la categoria de 12-16 anys, i "Transport de mercaderies fràgils", d'Alba Puig (Bonmatí), la de 17-25 anys [vegeu la contraportada d'aquesta revista]. Pel que fa als dibuixos, "Mirada de primavera", d'Ivet Madeo (la Cellera), va guanyar en la categoria de 12-16 anys, i "Obre els ulls i cuida el planeta", d'Arshpreet Kaur (Anglès), en la de 17-25 anys. Per acabar, al concurs de microrelats hi va haver un empat i per tant dos relats guanyadors: "L'amor juga a bàsquet", de Vero Font (Anglès), i "La mirada de la natura", d'Abril Aibar (Bonmatí) [vegeu la pàg. 58 de la revista], ambdós de la categoria de 12-16 anys. Malauradament, en la categoria superior el premi va quedar desert. Enhorabona a les persones guanyadores, tres d'elles del nostre poble, i un profund agraïment a totes les que vàreu participar.

▲ Gerard Pubill, Arshpreet Kaur, Abril Aibar i Vero Font i, a la foto de sota, Alba Puig, amb els respectius premis.

També es van realitzar projectes als centres educatius de referència. Amb l'alumnat de 6è de l'escola es va fer, un curs més, el projecte Petits Implicats,

però aquesta vegada canviant una mica l'objectiu: no es va organitzar cap activitat per la festa major, sinó que es va fer una petita diagnosi de què fan els mateixos alumnes de 6è al poble i quins usos fan de diferents espais, amb la idea de poder fer quelcom relacionat. La proposta va ser pintar els dos contenidors habilitats com a refugis de gats per tal que fossin més vistosos i es puguin identificar com a tals.

▲ Refugi de la plaça dels Pins.

A l'institut Rafael Campalans, el curs passat es van fer 27 xerrades en total, des de 1r d'ESO fins a cicles formatius, de temes molt diversos en funció del moment vital i les necessitats de cada curs. A més, es va continuar el projecte Patis Artístics, de promoció de joves artistes de la comarca (alguns, exalumnes del mateix centre) fent una actuació al pati i alhora apropant disciplines artístiques variades al públic adolescent. Concretament es van realitzar 9 actuacions, amb molt bona rebuda per part de tota la comunitat educativa. A més, es va participar en la Trobada de delegats/des de 2n d'ESO de la comarca, que es va fer a Vidreres, i també en la Jornada esportiva contra l'LGBTI-fòbia en el món esportiu, a la zona esportiva d'Anglès, amb l'alumnat de 3r d'ESO. Les intervencions als centres educatius són fonamentals per a la feina diària de l'àrea, ja que permet conèixer i donar-nos a conèixer entre els i les adolescents i joves del poble.

▲ Demostració de circ i dansa als Patis Artístics.

Cal comentar també que es va continuar amb l'Àgora Jove, projecte socioeducatiu per a l'alumnat d'ESO del poble que pretén acompanyar-los tant en les tasques de reforç acadèmic com en el treball i la promoció de les habilitats per a la vida i les competències personals. Es va fer durant tot el curs escolar, una tarda a la setmana, al Centre Cívic. A nivell comunitari es valora com a molt necessària i positiva aquesta intervenció i per això aquest curs vinent es continuarà oferint.

Pel que fa a la Brigada Jove, aquest estiu s'ha contractat un jove com a suport a la brigada municipal per als mesos de juliol i agost. Aquest projecte vol oferir una primera oportunitat laboral al jovent d'entre 16-20 anys en un servei municipal. Esperem que hagi estat per a ell una bona introducció al mercat laboral.

Per acabar, està previst per a l'octubre oferir activitats lúdiques els dissabtes a la tarda per a la franja d'edat d'ESO. Del resultat, esperem poder-vos-en fer cinc cèntims en la pròxima revista de L'Amic.

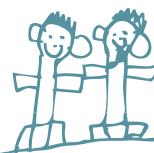

▲ Una de les xerrades a l'INS Rafael Campalans

Recordem que hi ha el compte d'Instagram
@joventut.santjuliabonmati com a canal de difusió d'informació juvenil de Sant Julià del Llor i Bonmatí i voltants (cursos, ofertes de feina, activitats d'oci...).

Així que si vols estar al dia, segueix-nos!

Per a qualsevol informació o proposta, no dubteu a contactar amb la Tanit, la tècnica de joventut, a través del mòbil (620203300) o del correu (tbaldiz@selva.cat).

Club Esportiu Bonmatí

ENCETEM UNA LLIGA DE 18 EQUIPS

La temporada 2024/25 va ser a nivell esportiu bona, encara que vam quedar a mitja taula de la classificació. Aquesta categoria de lliga d'empreses cada vegada és més competitiva, ja que els equips es reforcen amb bons jugadors i joves amb classe. Les lesions tampoc ens van ajudar a millorar el rendiment de l'equip ni a poder disposar dels jugadors clau tots els partits.

Però el que compta és que es manté l'ambient fantàstic i de companys. El fet de ser 27 futbolistes en plantilla fa que puguem disposar cada setmana de jugadors, ja que molts no poden venir cada partit per compromisos familiars i personals. Això sí, tothom té

els seus minuts, jugant un mínim de tres quarts d'hora cada un. El més important és passar-ho bé als partits i amb els companys.

Aquesta temporada es preveu molt bona, tot i que la lliga serà de 18 equips (la temporada passada era de 14), ja que hi ha hagut una reestructuració, passant de tres grups a dos.

Volem agrair un altre any les facilitats i la col·laboració que ens ha donat el club veí CE Anglès i el seu president, Toni Vega, i la seva directiva.

També volem donar les gràcies als nostres patrocinadors: Girovending, Pintures Pol i Ferrer d'Osor.

Giro
vending

LRC Ferrer d'Osor

Grup Il·lusió

LLUM, MÀGIA I SOMRIURES

El Grup Il·lusió som una associació local formada per persones amb moltes ganes de fer somiar. El nostre objectiu? Fer que la Nit de Reis sigui realment màgica per a tothom.

Amb esforç, dedicació i molta imaginació, transformem els carrers en escenaris plens de llum, música, colors i emoció. Ens encarreguem d'organitzar la Cavalcada de Reis, preparar carrosses, vestuaris, coreografies i tots els detalls perquè Ses Majestats arribin com es mereixen.

Any rere any, ens mou la mateixa il·lusió: veure la cara d'alegria dels més petits i mantenir viva una tradició que ens uneix. I això no seria possible sense la col·laboració de voluntaris, entitats i col·laboradors que hi posen el cor.

Des del Grup Il·lusió, volem agrair el suport i convidar tothom a participar-hi, com a voluntaris o simplement sortint al carrer a compartir la màgia.

Aquí teniu una petita mostra de la Cavalcada 2025

Nova Frontera

DONAR UN COP DE MÀ

A l'assemblea de socis de la nostra entitat de l'1 de març passat, es va aprovar un doble relleu a la junta directiva: la Roser Soler va deixar la presidència de l'associació, que va passar a ocupar la Maria Rosell, i de la tresoreria, portada fins llavors per la Maria Rosell, va passar a encarregar-se'n la Marta Torner. Des d'aquí volem donar les gràcies a la Roser per tota la feina feta al capdavant de la nostra entitat. Cal aclarir, però, que la Roser continua formant part de la junta, com a vocal, sempre disposada a donar un cop de mà, com ha fet sempre i a tot arreu. Moltes gràcies, de tot cor, Roser!

Us fem saber que hem estrenat un canal a WhatsApp titulat "NOVA FRONTERA", on podreu veure totes les activitats que anem organitzant. El podeu trobar a l'aplicació WhatsApp anant a "Actualitzacions" i, a l'apartat de "Canals", buscant el nostre compte obrint "Explora". Esperem que pugui ser útil per a les persones interessades a saber què fem, tant si són sòcies com si no.

Pel que fa a les activitats setmanals que programem per al curs, aquesta nova temporada repetim les de l'any passat –gimnàstica suau, control del moviment, Pilates/estiraments, català, balls en línia, cant coral– i hi introduïm una proposta nova, "Consciència a l'esquena", per aprendre a cuidar l'esquena. Esperem que tot el que proposem desperti interès.

També aprofitem per agrair des d'aquí les oportunitats de col·laboració que ens brinden altres entitats del poble, com l'Anar-hi Anant i l'AFA de l'escola Sant Jordi. El 23 de febrer ens vam fer càrrec un any més del servei de cafès i infusions per als participants de la Marxa Anar-hi Anant, i el 22 d'abril l'AFA ens va convidar a vendre roses a la parada muntada al pati del col·legi amb motiu de la celebració de la Diada de Sant Jordi entre el professorat, l'alumnat i les famílies.

I abans de tancar l'apartat d'agraïments, voldríem donar les gràcies un cop més al nostre soci Josep Maria Quer per la seva ajuda i l'acompanyament musical en celebracions com l'Aplec de Calders (a la foto, el 30 de març passat), i també als "portadors" dels panets beneïts.

Societat de Pescadors Esportius d'Anglès i Comarca

CONCURSOS FESTA MAJOR BONMATÍ 2025

La primera trobada de pesca dels petits de la Societat es va fer coincidint amb la festa major de Bonmatí, el dissabte 7 de juny. Van ser 11 els pescadors que varen gaudir d'un matí de pesca en l'escenari ideal per iniciar-se: una bassa artificial plena de peix, i ho van fer intensament durant les dues hores de pesca programades.

Les regidores Almudena i Minerva Montenegro varen ser les amfitriones a l'hora de repartir els premis de la trobada. Des de l'SPEAC, donem les gràcies a l'Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí, als comerços col·laboradors i a La Casa del Pescador de Banyoles, pel seu suport.

A més, a la terrassa del Centre Cívic de Bonmatí vàrem muntar la nostra piscina de pesca magnètica, perquè els més petits gaudissin pescant els nostres peixos de coloraines.

El Concurs de Festa Major de Bonmatí Sènior es va fer el 8 de juny passat, amb una excel·lent participació, de 30 pescadors.

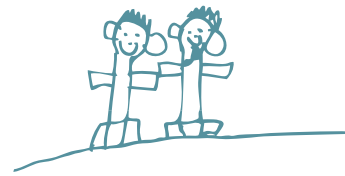
Per a aquest esdeveniment vam comptar amb el suport de l'Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí, que va patrocinar el 1r i el 2n premi, i el de Construccions Campmajó-Masferrer, Casademont, Farmàcia Marta Vilà Sagué, Fauchs Pintor, Finna, Genoherr Taller de Fusteria, Induànc, La Botiga, La Cantonada, La Casa del Pescador, La 2019 Perruqueria i Barberia, Super Centena, Perruqueria Modreams, Queviures Bonmatí, El

Racó dels Amics, Taller Vilanna i Capella Tallers.

Moltes gràcies a tots per la seva col·laboració.

Ens retrobem l'any que ve!

08/06/25 FESTA MAJOR DE BONMATÍ				CONCURS 5 CP1-22/282		
CLASIFICACIÓ	PESCADOR	PESQUERA	PES	PUNTS	PEÇA GROSSA	PUNTUACIÓ
1	JORDI ROCA	43	4580	5580	4440	45
2	LLUIS RIBAS	2 XALET	3560	4560		43
3	MIQUEL BOIX	1 XALET	3100	4100		41
4	QUIM VINYALS	5 XALET	2820	3820		40
5	SALVADOR VIÑALS	6 XALET	2140	3140		39
6	DANI VENTURA	46	2020	3020		38
7	JAVI MARFIL	45	2020	3020		38
8	JAUME NOGUER	4 XALET	1960	2960		37
9	MANEL MOLINA	3 XALET	1780	2780		36
10	JOSEP MASO	17	1640	2640		35
11	MIA BOIX	21	1240	2240		34
12	ERNEST GAMELL	29	1200	2200		33
13	JOSE FERNANDES	19	1080	2080		32
14	JORDI COLLELL	44	1060	2060		31
15	JORDI PLANAS	20	1060	2060		31
16	MIHAI DIACONU	38	1000	2000		NO
17	JAUME PEREZ	30	940	1940		30
18	JOSEPM R. GARCIA	40	900	1900		29
19	JAUME CARRERAS	36	870	1870		28
20	LENCI PARRAMON	41	780	1780		27
21	MONTSE ARTIGAS	35	780	1780		27
22	XEVI BURCH	39	760	1760		25
23	CARLES BARNADA	13	740	1740		24
24	ENRIC ESTEVE	10	720	1720		23
25	ENRIC PUJOILRAS	18	700	1700		22
26	JOAN ANGELATS	14		1000		21
27	TOMASZ JASKULA	16		1000		21
28	MOISES GUELL	11		1000		21
29	JAUME JORDA	12		1000		21
30	BALDIRI TORRES	8		1000		21

Pubillatge

EL RELLEU DEL PUBILLATGE AL NOSTRE POBLE

Com és costum, per la festa major de Bonmatí vam viure un dels moments més emotius: el comiat d'en Gerard, l'hereu de Sant Julià del Llor i Bonmatí 2023-2024, i la proclamació d'en Pol, l'hereu 2025. Aquesta tradició, que any rere any ens acompanya, no només marca el pas del temps, sinó que també simbolitza la continuïtat del compromís i l'orgull pel nostre poble.

Amb molta estima i reconeixement, vam acomiadar en Gerard, hereu de Sant Julià del Llor i Bonmatí durant aquests darrers anys. Com molts ja sabeu, en Gerard ha estat molt més que una figura representativa: ha estat un jove implicat amb una predisposició excel·lent, estant present en tots aquells actes i celebracions que donen vida al nostre municipi i a tot el territori català. Ha portat el nom de Sant Julià del Llor i Bonmatí ben lluny, amb un somriure sempre preparat i una actitud que ha encomanat a tothom. La seva implicació en els actes festius, culturals i institucionals ha estat exemplar, i no ens cansarem de donar-li les gràcies per haver representat tan bé el nostre jovent. Gràcies, Gerard, per la teva dedicació, la teva energia i l'orgull amb què has defensat la teva faixa d'hereu i també la de Fadri comarcal de la Selva 2024.

I amb la mateixa il·lusió donem la benvinguda a en Pol, el

nou hereu de Sant Julià del Llor i Bonmatí 2025. La seva proclamació és una nova oportunitat per seguir reforçant els vincles entre generacions i entre persones que estimen Catalunya i volen formar part de la nostra cultura activament. Estem convençudes que en Pol sabrà afrontar aquesta nova etapa amb responsabilitat, empena i entusiasme. El seu paper com a hereu no només serà de representant, sinó

també d'inspirador per a altres joves per implicar-se i per estimar les arrels. Li desitgem un any ple d'experiències enriquidores, portant aquest títol tan lluny com vulgui. Gràcies, Pol, per la teva valentia i gaudeix molt d'aquest camí.

El pubillatge és més que una figura simbòlica: és una manera de fer poble, de transmetre valors, de donar veu als joves i de preservar la cultura. És per això que, any rere any, agraïm la participació i l'empenta de totes les famílies, amics i veïns que fan possible aquest relleu generacional. Sense el seu suport i la seva complicitat, aquesta tradició no tindria la força que es mereix. Animem tots els joves del municipi a atrevir-se a ser part d'aquest món tan bonic com és el pubillatge.

Visca el pubillatge, visca la joventut implicada i visca Sant Julià del Llor i Bonmatí!

Estel M., Núria B. i Estel T.

Coral Ipso Lauro

EL CANT QUE UNEIX

Des de l'última revista de "L'Amic", ara fa un any, han passat moltes coses, però una que no podem deixar passar per alt és el traspàs de qui va ser component de la coral durant dues dècades, des dels inicis fins que ella va complir 84 anys: la Dolors Fontané Figareda. La "Dolors de Maçanet", com li dèiem, ens va deixar el 26 d'octubre del 2024, quan feia 6 anys que havia plegat de cantar amb nosaltres per motius d'edat (a la foto, amb la seva filla, en el sopar de comiat com a cantaire, el gener del 2019). Molt estimada per tota la coral, des d'aquí li volem dedicar un sentit pensament.

La temporada 2024-25 la vam començar cantant la missa i oferint un petit concert el diumenge 6 d'octubre a l'església de Bonmatí, dins dels actes d'Homenatge a la Gent Gran organitzats per l'Ajuntament. La setmana següent, el dissabte 12 d'octubre, vam participar en el concert de cant coral de la Festa del Remei d'Anglès. I el 17 de novembre ens vam desplaçar a Osor, on vam prendre part en la Trobada de Corals Ramon Bosch. El dia 8 de desembre vam intervenir en el Tradicional Concert de la Vetllada de la Puríssima de la Cellera. I abans d'acabar l'any, el dissabte 21 de desembre, vam cantar "a casa", amb el cor d'alumnes de l'escola Sant Jordi (a la foto). Ja el 2025, a l'església de Sant Julià, el diumenge 4 de maig, vam acompanyar

els cants de la missa i oferir un petit repertori de cançons en acabat, amb motiu de la Festa de la Segregació, i vam acabar el curs amb la trobada de corals a Bonmatí, l'1 de juny: ens hi van acompanyar les corals Rossinyol de Sales de la Cellera, Rosó d'Osor i el

Cor Parroquial d'Amer, a més del grup de guitarres Pizzicato, dirigit també pel nostre director, l'Eugen Ledesma. Des d'aquí agraïm la col·laboració de la parròquia de Bonmatí i l'ajuda de l'Ajuntament. Moltes gràcies!

Ràdio Bonmatí

ENS AGRADEN LES COL-LABORACIONS

Havent deixat enrere la temporada 2024-2025, aprofitem aquest espai per fer-ne un repàs. Pel que fa a la programació, vam continuar amb la mateixa graella que la temporada anterior, incloent-hi l'emissió dels programes gravats i editats per l'alumnat de 2n d'ESO de l'INS Rafael Campalans, que van completar la segona temporada de pòdcasts de l'emissora Top Anglès del centre. Pel que fa a aquesta col·laboració, val a dir que al mes d'octubre Ràdio Bonmatí va tornar a impartir un taller sobre gravació i edició d'àudios a les aules de 2n d'ESO, a càrrec de Xavier Sarsanedas, i en la mateixa sessió Helena Gorgoll (a la foto) va explicar als alumnes la seva experiència com a membre de l'equip que havia fet ràdio a l'institut anys enrere i també com a tècnica de so en la nostra emissora. Com ja vam fer el curs anterior, per celebrar el Dia Mundial de la Ràdio, els alumnes de Top Anglès van rebre un petit obsequi per part nostra, que en aquesta ocasió va ser un bolígraf amb el logotip de Ràdio Bonmatí.

I una novetat que vam incloure aquesta temporada passada a la nostra graella va ser l'emissió dels pòdcasts de *Quadern de Bit-àcola*, una tertúlia sobre tecnologia a càrrec de l'equip format per Xevi Sañé, Sergi Frías, Eva Olivares, David Martí i Esteve Farrés (a la foto, per aquest ordre). En la gravació d'aquests programes, dedicats a diversos temes relacionats amb les noves tecnologies i penjats a la plataforma iVoox, van passar per la nostra emissora diferents convidats, com ara Carles Bonfill, CEO i fundador d'Easyprosoms (plataforma per crear *online* sortejos, concursos, jocs...); Alexandra Masó, politòloga i consultora especialitzada en estratègia corporativa; Xavier Majoral, confudador de l'agència de disseny industrial Stimu-

lo, i Montse Jordi, fundadora de Wikiloc i premi Referent E-TECH 2024, entre altres especialistes. A partir del mes d'abril l'emissió dels pòdcasts de *Quadern de Bit-àcola* es van incloure a la nostra graella, cada diumenge, a les 20 h, fins al final de la temporada.

I no voldríem acabar aquesta repassada del curs 2024-2025 sense fer esment de la guanyadora de la nostra panera de Nadal del 2024, que va ser la Marisa, d'Anglès. Enhorabona un cop més! I moltes gràcies a tothom que hi va col·laborar!

Tel. 972 42 44 92 (contestador)

radiobonmati@gmail.com

www.radiobonmati.cat

Facebook: Radio Bonmatí - 107.1 FM

X / Instagram: @radiobonmati

Pessebre Vivent

ENFILEM LA 6a EDICIÓ

Els pessebres vivents s'han convertit en una de les tradicions nadalenques més arrelades del nostre entorn. El primer a Catalunya va ser l'any 1959, a Castell d'Aro. Tot i que a Bonmatí no portem ni de bon tros tant de temps, aquest any farem ja la 6a edició. Déu-n'hi-do!

Això ha estat possible gràcies a la col·laboració de moltes persones i entitats que han treballat en el munt de tasques que hi ha. Tot i que la durada del nostre pessebre és breu, hi ha molta feina a fer tant el dia del pessebre com abans: preparar vestits, organitzar les escenes, gestionar els participants, penjar llums, muntar decorats, maquillar, tragar carpes i material... i, per descomptat, fer de figurants.

La particularitat del pessebre de Bonmatí és que la mainada del poble en són els principals protagonistes. Ells són els que creen moltes de les escenes amb l'ajut, és clar, de molts pares que hi col·laboren.

Us animem, un any més, a participar-hi i col·laborar-hi com us sigui possible. Potser teniu idees per a noves escenes o per millorar algunes de les que ja tenim. Potser

podeu col·laborar només el dia del pessebre o podeu ajudar en les tasques prèvies. Tothom és benvingut, gran o jove. Com més serem, més bonic ens quedarà.

Aquest any el Pessebre serà el diumenge 21 de desembre al parc de la Rovira. Ja us anirem informant de les dates clau i de com organitzar-nos. Però, per començar, si teniu ganes de formar part del grup motor, si us plau, feu-nos-ho saber abans del 30 de setembre.

Aneu-hi pensant i no dubteu a contactar amb nosaltres al correu electrònic pessebre.bonmati@gmail.com.

Grup de veïns i veïnes de Bonmatí

Associació Esportiva de Caça Amer

"INFOCAÇA": INFORMACIÓ EN TEMPS REAL

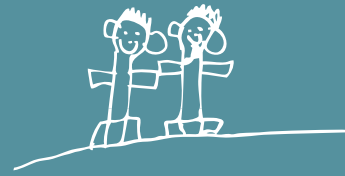

La Representació Territorial de Girona de la Federació Catalana de Caça posa en marxa des d'aquest setembre l'app "Infocaça", una aplicació mòbil on totes les persones que vulguin fer una sortida al medi natural (camionants, corredors, ciclistes, etcètera) poden consultar en un mapa i en temps real si hi ha activa alguna batuda. A més, aquesta aplicació emet un avís sonor automàtic en el cas que l'usuari entri en una àrea marcada com a batuda. Aquesta app, que es pot descarregar gratuïtament de

Google Play (per a Android) o d'Apple Store (per a iOS), és una prova pilot que ha posat en marxa la territorial de Girona i que, si es comprova que és eficaç, podria estendre's a la resta de Catalunya. Sigui com sigui, sobre el terreny es continuaran utilitzant les mesures de seguretat habituals, com ara les plaques d'avís de batuda o la presència de personal als accessos per avisar.

D'altra banda, pel que fa al senglar, us podem dir que hem observat dues coses: en primer lloc, que hi ha hagut una disminució de la població de senglars, com un mínim d'un 40%, a tot Catalunya; i, en segon lloc, que cada vegada més veiem que s'estan acostumant a anar a les zones urbanes perquè hi troben menjar. És per això que és molt important evitar que trobin bosses de deixalles o altres residus que puguin estar al seu abast.

Associació Esportiva de Caça Amer

De Bonmatí a l'Horta Sud

Una dana (depressió aïllada en nivells alts, també anomenada gota freda) va afectar de ple sobretot la zona sud de l'Horta de València el 29 d'octubre del 2024. Plugues torrencials al capdamunt de les muntanyes que envolten la plana de València, amb un registre màxim al poble de Turís de 185 mm en una hora (el triple del valor utilitzat per definir una pluja torrencial), van desencadenar un seguit de barrancades o torrentades d'efectes devastadors: 53.288 hectàrees inundades, 75 municipis afectats, més de 1.500 quilòmetres de carrers i carreteres inutilitzats, 99 quilòmetres de línies ferroviàries interromputs, milers de cases sense electricitat ni aigua corrent durant dies i dies, immobles públics i privats arrasats, subterranis negats... i el pitjor, un balanç final de 228 persones mortes, i el desconsol de familiars i veïns. La inundació provocada per la dana a València va ser la més greu a la Unió Europea entre els anys 2023 i 2024 pel que fa a pèrdues humanes i materials, i també la tercera quant a extensió afectada.

Solidaritat

Al mateix temps que la resta del món contemplava astorat les imatges que s'anaven difonent del desastre, van anar sorgint un munt d'iniciatives per ajudar d'una manera o altra la població perjudicada. L'Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí es va afegir a l'onada solidària organitzant un punt de col·lecta de productes de primera necessitat i de neteja els dies 5 i 6 de novembre al Pavelló. Per la seva banda, la Delegació del Govern estatal a Catalunya, per tal de centralitzar i coordinar la recollida i distribució dels aliments i tot el material que anaven aplegant els ajuntaments, va habilitar un centre logístic a la comandància de la Guàrdia Civil de Sant Andreu de la Barca (Baix Llobregat). I, així, el dijous 7 de novembre es van transportar fins a la caserna de Sant Andreu de la Barca totes les donacions que es van fer al nostre poble (a les fotos), que, classificades i empaquetades, van ser les següents:

- 14 caixes de pasta i farina
- 4 caixes d'oli
- 8 caixes de productes d'higiene personal
- 10 caixes de bolquers infantils i d'adults
- 20 caixes de conserves (llegums, peix)
- 45 paquets d'aigua + 20 garrafes
- 10 sacs de menjar per a animals de companyia
- 15 caixes de material de neteja
- 5 caixes de productes d'higiene íntima
- 10 caixes de galetes, magdalenes
- 5 caixes de roba infantil
- 3 caixes de calçat i botes
- Diverses pales, escombres i pals de fregar.

El material aportat va quedar a disposició de Protecció Civil de l'Estat, que en coordinació amb la Generalitat Valenciana era qui sabia què es necessitava, en quin moment i a on i com fer-ho arribar. I també es va posar a disposició dels cossos de la Generalitat de Catalunya que es desplaçaven a la zona afectada.

▲ Fotos: Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí

Però l'ajuda que va sortir del nostre poble no només va ser material: dos veïns de la Colònia es van oferir a anar-hi per donar un cop de mà sobre el terreny, Víctor Rodríguez i Judit Casadevall. Així ens ho expliquen.

Víctor Rodríguez González

“Van demanar voluntaris per a una primera rotació i m'hi vaig presentar. Ens van dir que estiguéssim alerta, a menys d'una hora de la caserna, i que tinguéssim a punt dues motxilles com si anéssim a fer maniobres. Vaig estar pendent del mòbil un dia i un altre, i res..., fins que al final ens van cridar i el dissabte 2 de novembre vam sortir cap a València. Érem una trentena de companys, o potser menys. El viatge es va fer llarg: sortint de Sant Climent, vam tardar 8 hores a arribar allà... Ens van allotjar a la Fira de València, i allà hi havia altres unitats. Vam suposar que érem dels primers que hi anàvem, perquè la nau era buida, no hi havia absolutament res... La primera nit vam dormir al terra, sobre les màrfeques.

L'UME, la Unitat Militar d'Emergències, era qui coordinava les feines. Ells són els *bombers* de l'exèrcit: són els primers que actuen en casos de desastres, tenen maquinària, gossos de rescat..., i van ser els primers que van estar treballant allà. A nosaltres ens van destinar a Aldaia i ens van assignar el torn de 8 del vespre a 8 del matí. Per complir amb l'horari, havíem de sortir amb molta antelació, pels embussos que hi havia a les carreteres. I, un cop allà, el que havíem de fer era obrir accessos pels carrers perquè hi poguéssim entrar maquinària. Tot eren muntanyes de runa, trastos, fang... No hi havia llum, treballàvem amb els frontals i prou. La primera nit ens vam posar a treure runa i fang a mà, sense parar, a força de braços..., i quan eren cap a les 2 de la matinada algú va dir: 'No hem sopat...' I era veritat: l'adrenalina que ens provocava veure tot allò ens havia fet oblidar de tot... Però és que era impressionant... Recordo la impressió que ens va fer quan, després d'haver tret una muntanya de trastos i fang, a sota ens van sortir les rodes d'un cotxe... que estava tombat de costat! Que l'aigua arrossegui un

▲ Foto: TikTok @

cotxe, encara..., però que el tombi...? Tot era com una zona de guerra... Els de l'UME deien que mai havien vist res igual...

Al principi treballàvem sense proteccions a les mans i sense mascaretes... Ens fèiem ferides a les mans i als braços, però no hi donàvem importància. Tampoc portàvem botes d'aigua... Però després tot això va ser diferent... Perquè amb el pas dels dies tot anava quedant podrit... i el fang feia una pudor... molt i molt característica.

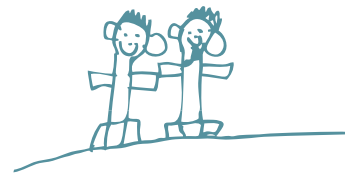
Al cap de poc vam canviar el torn, i treballant de dia ja teníem més distraccions: veïns que ens demanaven ajuda per moure alguna cosa..., però també ens oferien poder anar al lavabo, aigua per beure, alguna cosa per menjar... I n'hi havia que, plorant, ens donaven les gràcies pel que fèiem...

El que va ajudar molt van ser els tractors dels pagesos voluntaris i la maquinària que portava gent de per allà: retroexcavadores, toros... La maquinària de l'UME i de l'Ajuntament ja anaven bé, però els tractors sobretot van fer molta feina, molta... També van ajudar molt les persones que hi anaven de voluntàries, tot i que s'ha de reconèixer que de vegades desbordaven l'organització de la feina, sobretot els caps de setmana, que era quan n'hi havia més... Però s'agraïa molt els que muntaven parades per repartir entrepans i begudes...

▲ Foto: X@FUTER_ET

Al cap d'una setmana ja havíem acabat la nostra rotació i vam marxar, però abans d'un mes hi vaig tornar, en una altra rotació. Llavors ja estava tot més organitzat: al pavelló ja hi havia lliteres, cuina..., i ja es feia servir material de protecció: guants, mascaretes, EPIs... Vam estar treballant en altres pobles: Cata-roja, Paiporta... Ara no recordo el nom de tots. I vam fer de tot: batudes per buscar gent desapareguda (punxant el terra i també mirant a les copes dels arbres, perquè havíem de tenir en compte que l'aigua havia pujat moltíssim), vam treure fang de garatges (amb

cabassos, a força de braços) i també de supermercats, vam netejar escoles, vam repartir aigua envasada i material d'ajuda... I també, tot i que a mi no em va tocar, es van fer patrulles, pels robatoris.

Després d'aquesta rotació encara n'hi vaig anar dues més, i l'última va ser a final d'any: el cap d'any el vaig passar allà... Havien passat dos mesos de la dana, i encara trèiem fang... Però llavors ja teníem més restriccions: només actuàvem allà on teníem autorització per fer-ho, no podíem fer res fora del lloc o de la feina que ens indicaven...

No sé si hi va haver-hi gaires rotacions més després de l'última meua, però jo ja no hi vaig tornar... Sí que vaig tornar a València per Setmana Santa, a veure un amic, i vaig veure que tot havia millorat molt. Encara quedaven algunes restes: troncs, brossa..., però ni punt de comparació amb aquell moment..."

Judit Casadevall Quera

"Vam ser el segon contingent que anàvem a València. El primer hi havia anat una setmana abans i s'havia allotjat al mateix poble que nosaltres, a Sumacàrcer. Era a 35 minuts d'Algemesí, que era on havíem de fer la feina. Hi vam anar 30 agents, amb pick-ups, motobombes i un remolc, i vam treballar conjuntament amb una desena de voluntaris de les ADF [Agrupació de Defensa Forestal], que s'hi van desplaçar amb dos camions.

Ja havien passat pràcticament tres setmanes des de la dana, i a Algemesí el que quedava a la vista era terra i fang. L'activitat comercial ja estava parcialment en marxa i l'autopista per arribar-hi ja disposava d'una reparació provisional. Però, tot i així, encara hi havia carrers molt afectats i d'altres que ja estaven oberts, i pels voltants encara es veien cotxes afectats i passos semisubterranis completament negats, tarongers arrencats... Hem de tenir en compte que per Algemesí hi passa el riu Magre, un dels que es van desbordar amb més força...

A Sumacàrcer, dormíem en una sala municipal i en un bar del poble ens donaven l'esmorzar i el sopar. Al matí marxàvem cap a Algemesí i hi passàvem tot el dia. Al migdia paràvem per dinar, i després continuàvem fins que es feia fosc.

La coordinació física de les tasques es va dur a terme a les dependències de la Policia Local. A nosaltres ens van dividir en dos grups: un s'encarregava de recollir les andròmines que els veïns deixaven a la porta de casa seva per llençar-les, i l'altre grup es dedicava a retirar fang i terra de l'espai públic. Jo vaig estar en aquest darrer grup.

El que vam netejar van ser carrers i parcs infantils. Era molt important que tot tornés a la normalitat per a la mainada. De fet, un dels parcs que vam netejar estava al davant d'una escola, i quan el vam tenir net van sortir tots els alumnes a les finestres a aplaudir-nos i a donar-nos les gràcies. Ells feia molt poc que havien pogut tornar a l'escola...

▲ Foto: Equip d'imatge CAR

Durant els quatre dies que vam estar allà vam retirar més de 220 m³ de residus i fer 118 viatges a l'abocador. Es va fer la neteja de 35 embornals, uns 1.500 metres de carrers i 2 parcs infantils. A més també vam atendre una desena de peticions d'assistència ciutadana.

Al mateix temps que nosaltres, també hi havia altres cossos, organitzacions i voluntaris. Per exemple, hi havia policies de Madrid, que s'hi havien desplaçat per donar suport a la policia local. Hi havia combois de les Forces Armades. I també hi havia grups que no anaven uniformats però que, en canvi, portaven tots la mateixa samarreta, com a element d'identificació durant la seva tasca de solidaritat, i això realment cridava l'atenció. D'una manera o altra la gent es va organitzar tan bé com va poder.

El 21 de novembre va ser l'últim dia que hi vam treballar. Després de nosaltres, es va programar un altre comboi, al desembre. Però en aquest cas enfocat en els més petits, a través del programa eduCAR, per fer xerrades a les escoles.

La intenció que hi havia en tot moment, doncs, era tornar a la normalitat, però s'ha de reconèixer que el que va passar amb la dana formarà part de la història de moltes vides."

Ha passat...

EL FOC VA DEVORAR L'ESTACIÓ DE VILANNA-BONMATÍ el diumenge 24 de novembre passat, a la matinada. L'home que hi havia a l'interior en el moment de l'incendi va poder sortir-ne sa i estalvi, junt amb la seva mascota. No es van lamentar danys personals però sí materials: del porxo amb prou feines en va quedar l'esquelet i l'interior va quedar completament calcinat, quedant afectades les obertures, amb algunes esquerdes, i el teulat, esfondrat parcialment en l'extrem d'un dels vessants. Feia tot just dos mesos que a l'Ateneu Republicà de Bescanó s'havia fet un acte de presentació de la campanya "Salvem l'Estació", iniciada al Centre Cívic de Bonmatí l'any anterior i impulsada per alertar sobre l'accelerat deteriorament de l'edifici i reclamar-ne la rehabilitació. En el marc de la campanya popular, es van recollir prop de 1.000 signatures i el suport de 46 entitats, que es van presentar a principis de novembre als ajuntaments de Bescanó i Sant Julià del Llor i Bonmatí i també al Consorci de Vies Verdes (Diputació de Girona). L'Ajuntament de Bescanó, per la seva banda, va informar que havien fet gestions davant Adif –empresa de titularitat estatal propietària del patrimoni de l'antiga FEVE– per tal que cedís l'edifici a l'administració local sense cap cost o a un preu simbòlic, però l'empresa en cap moment s'hi va avenir: únicament acceptava vendre'l al preu fixat en la valoració que se'n fes.

Posteriorment al sinistre, l'Ajuntament de Bescanó hi va actuar subsidiàriament (a compte d'Adif) fent feines de desenrunament, apuntalant l'estructura en diferents punts i tapiant algunes obertures. Però el juny d'aquest any hi va haver de tornar a intervenir i aquest cop es va cobrir el forat de la teulada per evitar que s'anés engrandint. Mentrestant, Adif encara no ha fet cap proposta econòmica, i l'Ajuntament bescanoní es manté en espera.

▲ Foto: Manel Puig Armengol

▲ Foto: Manel Puig Armengol

EN RICARD TURATORRENT va quedar subcampió de Catalunya de pesca en aigua dolça amb flotador el 2024 en la categoria sènior absolut. La merescuda medalla de plata (a la foto, a la dreta) la va aconseguir en la fase final del Campionat de Catalunya celebrada els dies 26 i 27 d'octubre a l'embassament de Riba-roja (Ribera d'Ebre). Després d'aquestes dates, a principis de novembre, en Ricard i l'equip de la Federació Catalana havien de prendre part en el campionat d'Espanya de la mateixa modalitat a Fortaleny (tal com vam anunciar en L'Amic de l'any passat), però la competició es va anul·lar a causa del gran desastre provocat per la dana i que va afectar de ple el riu Xúquer i la zona pesquera. El campionat finalment es va celebrar el mes de maig passat a Toledo, on la pesca no els va resultar gaire favorable: 71a posició en individuals i 7a en equips. Li desitgem molta sort, en tots els concursos en què participi!

▲ Foto: www.fcpec.cat

EL I GRAN PREMI LES BALES DE BONMATÍ, de ciclisme de carretera, es va disputar el diumenge 15 de juny passat, amb sortida i arribada a la nostra població. La primera edició d'aquesta prova, organitzada per GR Bikes, era puntuable per a la Copa Catalana Màster. Amb un recorregut previst de 79,4 quilòmetres, la cursa sortia en direcció a Anglès per anar fins a les Planes i pujar fins a les Encies i, tornant per la carretera de les Serres, passar de nou per Bonmatí per seguir cap a Brunyola, Sant Dalmai, Estanyol i Mas Llunès, i acabar al punt de l'arrencada. La prova va reunir 144 ciclistes, que competien en 4 categories diferents, alguns d'ells vinculats a la nostra població: Màster 30 (Arnau Rocasalva Boix, veí de Sant Julià, va quedar classificat en la 2a posició), Màster 40 (Fèlix Castillo Raya, després d'una avaria havent passat Brunyola, va quedar en el 36è lloc), Màster 50 i Màster 60 (Octavi Fontané Marcos va arribar a meta en segona posició, superat per molt poc pel vencedor del màster 30, i va ser el primer classificat de la seva categoria).

Val a dir que el 16 d'agost, en la classificació de la Copa Catalana Màster 2025, a falta de 3 curses per finalitzar la competició, Fèlix Castillo ocupava la 29a plaça en Màsters 40 i Octavi Fontané era el líder en Màsters 60, amb 1.134 punts dels 1.250 possibles. Enhorabona!

▲ Foto: Instagram @grbikescyclingteam

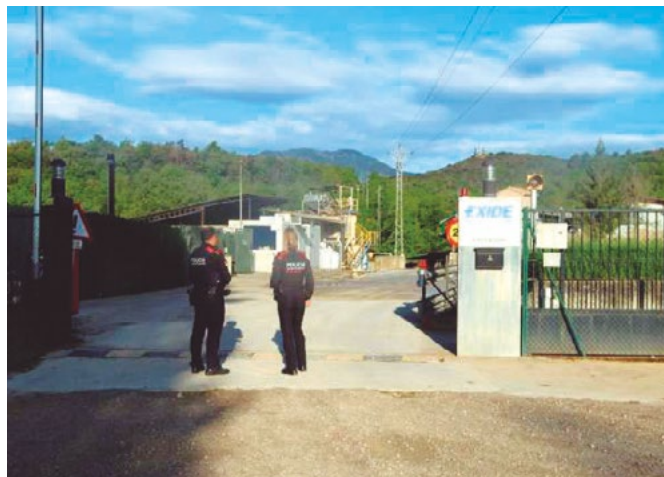
L'IKER GONZÁLEZ MEGÍAS continua collint èxits en la seva carrera de gimnasta, sota el mestratge del seu entrenador, Juan Francisco María Carrillo. Representant el Salt Gimnàstic Club en la categoria de Base 3, el seu equip va ser el campió d'Espanya en el campionat estatal disputat a Pamplona a finals de juny (a la foto, l'Iker, el segon per la dreta). Tot i que en aquesta competició no va aconseguir cap medalla en individuals, sí que en va guanyar una en el Campionat de Catalunya, els dies 7 i 8 de juny a Mataró: la de bronze en poltre, i va quedar en la 8a posició en la classificació

general. Anteriorment també havia pres part en la Copa Catalana, on en individuals va quedar classificat en el 3r lloc en la 1a fase, en el 4t en la 2a i en el 8è en la 3a, i on el seu equip va ser el guanyador en les fases 2a i 3a. I per acabar el curs, l'Iker va rebre el premi especial d'una estada de dos dies al CAR de Sant Cugat al juliol. Per seleccionar els deu participants d'aquesta estada, la Federació Catalana de Gimnàstica va fer un rànquing amb els resultats obtinguts pels gimnastes de menys de 13 anys de diferents clubs en els tests realitzats durant la segona part de l'any, i l'Iker va ser un dels escollits. Felicitats! I endavant!

▲ Foto: Instagram @saltgimnasticclub

UN ACCIDENT LABORAL MORTAL es va produir a la planta d'Exide de Bonmatí el 28 d'abril passat, arran de l'explosió d'una caldera. En el sinistre també van resultar ferides dues persones més, treballadors de la fàbrica. La víctima mortal tenia 47 anys i vivia a Anglès.

▲ Foto: Maria Garcia / ACN

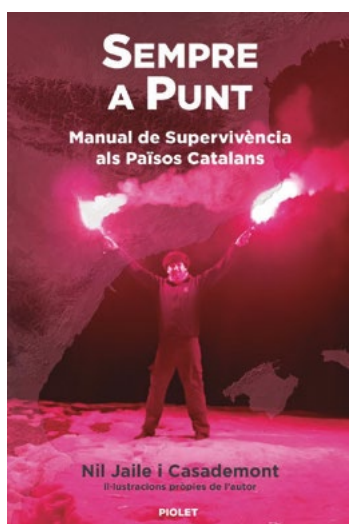
UNA APAGADA ELÈCTRICA GENERAL va deixar sense subministrament tota la península Ibèrica (excepte Gibraltar) el 28 d'abril passat, cap a les 12:32 h. El servei es va restablir amb prou celeritat a la nostra població: a les 14:18 aproximadament. Però no va ser així en alguns pobles veïns, on no van tornar a tenir llum fins cap a les 11 de la nit. En alguns punts de la Península no van tenir restablert el subministrament elèctric fins l'endemà. La causa es va atribuir a una sèrie de sobretensions en cadena que van fer col·lapsar tot el sistema elèctric. Els transistors de piles i les ràdios dels vehicles van servir per saber el que passava.

▲ Foto: X @CuidemSant

“SEMPRE A PUNT. MANUAL DE SUPERVIVÈNCIA

als Països Catalans” és el títol del llibre de Nil Jaile i Casademont (Bonmatí, 1982) publicat per l'Editorial Piolet el 2024. El manual, estructurat en deu capítols o “dies” dedicats a diferents punts geogràfics dels Països Catalans, repassa tot d'aspectes de prevenció i seguretat que cal tenir en compte quan fem una sortida a la natura: geografia física, perills ambientals, actitud mental, primers auxilis, aigua, foc, orientació, eines, rescat, refugi i recursos alimentaris. El text es complementa amb il·lustracions del mateix autor, esquemes, mapes, llistes i taules. I acaba amb la recomanació final de “continuar aprenent i creixent un cop hàgim tornat”. Nil Jaile ja havia publicat altres llibres, com “El repte dels 100 Cims a les comarques

▲ Foto: Facebook Editorial Piolet

gironines: cinquanta-una ascensions” (2017, junt amb la Gala Jaile) [vegeu L'Amic 46, any 2018] i “A peu per l'Alta Garrotxa: disset itineraris” (2010, recull guanyador del IX Premi Vèrtex de la FEEC, amb fotografies de Joel Jaile).

ENDESA COL·LOCARÀ UN DISPOSITIU D'AVÍS

a Bonmatí abans d'acabar l'any, en el marc de la xarxa d'aparells acústics que està desplegant l'empresa elèctrica per alertar la població en cas que es trenqués la presa de Susqueda o que hi hagués alguna avaria. D'aquests altaveus ja se n'han col·locat 14 dels 17 previstos, al llarg del recorregut del riu Ter entre l'embassament i el municipi de Bescanó. El mes de juliol passat es van instal·lar els tres programats a Bescanó (a l'altura del Polivalent, al Turó dels Cavalls –a la foto– i a Vilanna) i ara falta posar el que ha d'anar a Bonmatí i dos més al terme municipal d'Amer. Cada sirena disposa de 6 projectors direccionals per maximitzar la cobertura del so (emès a 65-75 decibels), collats en un suport de 6 metres d'altura, i està preparada per emetre missatges pregravats i també senyals d'alarma normalitzats. Un cop completada la xarxa d'aparells d'avís, es portarà a terme una campanya per informar la població i els ajuntaments sobre els procediments previstos en cas que es donés una situació de risc. Aquesta actuació forma part del pla d'emergència de les preses de Susqueda i el Pasteral II, integrat en el Pla Inuncat de la Generalitat de Catalunya.

▲ Foto: L'Amic

El camp de futbol de Vista Alegre

▲ Any 1979. Imatge del camp de Vista Alegre. Font: Arxiu Municipal d'Amer

El futbol a Bonmatí torna a estar d'aniversari. Si l'any passat es complien 100 anys de les primeres informacions del FC Bonmatí i 50 dels primers moviments per refundar el club, aquest 2025 es commemoren els cinquantenaris de la recuperació del CF Bonmatí i de la inauguració del camp de futbol de Vista Alegre: uns esdeveniments molt importants per al Bonmatí d'aquell moment, que estava en ple procés d'expansió i creixement. Atesa la rellevància de les dues efemèrides, de la part esportiva en parlarem en el pròxim número de L'Amic i en aquest exemplar que teniu a les mans ens centrarem en la història del camp de Vista Alegre. Un equipament esportiu que, tot i que actualment ja hagi desaparegut, encara ara és ben present en el record dels qui hi van treballar i el van trepitjar: jugadors, membres de juntes directives, socis, aficionats... Donem les gràcies a totes les persones que ens han ofert el seu testimoni perquè no quedi en l'oblit l'esforç col·lectiu que va suposar poder tenir un camp de futbol propi amb els escassos recursos disponibles.

Més enllà de la Colònia

El Patronat Local de l'Habitatge Sant Benet d'Amer-Secció Bonmatí escrivia el 10 de novembre de 1974 una carta dirigida al llavors nou governador civil de la província de Girona, Daniel Regalado Aznar, que resumeix a la perfecció en quin estat es trobava la urbanització que s'estava impulsant fora dels límits de la Colònia Bonmatí, llavors de propietat privada:

[En] Bonmatí Distrito 2º de Amer, [...] se formó [el 1967] un Patronato local de la vivienda, ramal del Patronato San Benito de Amer.

A partir de la citada fecha, han sido construidas 145 viviendas de renta limitada, las cuáles están actualmente todas habitadas por trabajadores, más 18 viviendas con cédula provisional próximas a construir.

Debido al creciente desarrollo que experimentó este Distrito, se llegó a la necesidad de construir una Iglesia y un grupo Escolar [...], funcionando todo ello en la actualidad a pleno rendimiento [...].

En estas fechas se ha llegado –debido al notable incremento de la población– a la necesidad de la construcción de un complejo polideportivo y local de

▲ Juny del 1972. A la part inferior dreta, terreny on es va construir el camp de futbol. A tocar, els fonaments de les cases del Grup Bondia de l'actual carrer de la Sardana i la masia del mas Moner. Font: Arxiu Municipal d'Amer

▲ Any 1982. En primer terme, el camp de futbol de Vista Alegre. Totes les fases del Grup Bondia ja estan finalitzades i ja està en marxa la nova urbanització Massana. Font: Arxiu Benet Valentí / Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí

juventud, cuyos terrenos cede este Patronato. Una vez construido, pasaría a ser propiedad del Ayuntamiento de Amer.

[...] nos dirigimos a Vd. con todo respeto, por si este Gobierno Civil podría encontrar una solución económica para empezar la construcción tan necesaria para el vecindario de Bonmatí (Amer). [...]

La idea de muntar un complex esportiu, doncs, ja estava sobre la taula¹, però en un primer moment es va prioritzar fer un camp de futbol i deixar enrere el que s'estava utilitzant fins llavors, situat entre el riu i les fàbriques de la Colònia, en un terreny propietat de l'empresa Mata y Pons. Per poder fer realitat aquesta futura zona esportiva, el Patronat va recórrer un cop més a Joan Massana, propietari dels terrenys on s'havien anat aixecant les últimes fases dels habitatges del Grup Bondia i col·laborador entusiasta del nou Bonmatí que s'anava construint. Ell defensava que, a més de cases i pisos, hi havia d'haver tots els serveis: església, escola, metge..., fins i tot caserna de la Guàrdia Civil! Així, quan Joan Massana va venir a Bonmatí –provinent de Barcelona, on vivia– i va acordar amb els membres del Patronat el terreny que els cedia per fer-hi el camp de futbol, encara hi va afegir uns quants metres més, dient: “Com que d'aquí a quatre dies em direu que no en feu prou, quedeu-vos un tros més, així m'estalviaré de tornar a venir.”

Projecte constructiu

Amb data de febrer de 1975 es presenta a l'Ajuntament d'Amer un projecte per construir a tocar del grup d'habitatges del Grup Bondia de Bonmatí un camp de futbol de 90x50 m amb barana de ferro pintat al voltant i un filat metàl·lic de protecció de les pilotes altes d'entre 4 i 5 m d'alçària, a més d'una caseta destinada a vestidors, lavabos i magatzem, en un lateral, i, al lateral oposat, les grades i la tribuna. En total, una superfície construïda de 88 m². A més, s'hi preveia fer un mur de contenció al llarg de tot el gol est i part del lateral nord, “*puesto que el terreno virgen experimenta una pendiente acusada en buena parte de aquella zona, que se allanará mediante un relleno de tierras con tongadas de 40 cm*”². Tot plegat, amb un pressupost d'1.446.372 pessetes (8.692,87 euros).

Any 1978 o 1979. La caseta de vestidors, un vestidor, el terraplè de darrere de la porteria del costat del bosc –s'hi van plantar eucaliptus per evitar esllavissades– i el mur de contenció de la llavors anomenada pujada de Vista Alegre (actual Sardana). Font: Arxiu Municipal d'Amer

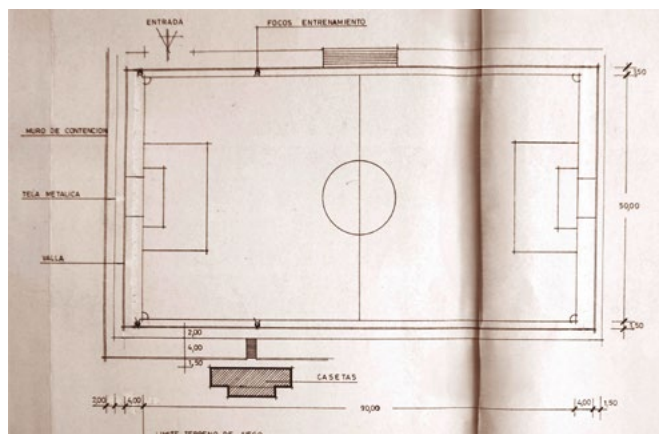

¹ La idea inicial era fer un poliesportiu i una piscina. Vegeu L'Amic núm. 52, pàg. 38-40. El propòsit de construir una piscina va perdurar fins i tot quan el camp de futbol ja estava en marxa, però finalment es va abandonar.

² Projecte “*Campo municipal de deportes para C.F. Bonmatí, promovido por el Ayuntamiento de Amer-Bonmatí*”, signat el febrer del 1975 per l'arquitecte Joan Pla Torras (responsable també del projecte constructiu de totes les fases del Grup Bondia) i visat pel Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i Balears el 6 de maig del 1976. Font: Arxiu Municipal d'Amer.

El 16 d'abril, pocs mesos després de la presentació del projecte de construcció del camp, la Federació Catalana de Futbol aprova definitivament l'adscripció del CF Bonmatí i la seva inscripció per competir a 3a regional i al campionat provincial juvenil. Calia, doncs, activar tots els mecanismes necessaris si es volia tenir a punt el camp per a la temporada 1975-76.

Membres de la junta, jugadors, aficionats i també no aficionats, es van arremangar de valent aquell estiu previ a la nova temporada. Tothom estava predisposat a fer de manobre, ajudant..., passant hores i més hores al nou camp. Per donar a aquell solar l'amplitud necessària, va caldre retallar un tros de roca mare i fer algunes barrinades (molt temudes pels veïns més propers, per les pedres que els queien) i, per deixar el terreny pla i practicable, va fer falta primer retirar moltes pedres. Mentrestant, els jugadors del primer equip feien els entrenaments de pretemporada al camp de la Coma Cros, a Salt.

▲ Plànol inclòs en el projecte redactat el febrer del 1975.
Font: Arxiu Municipal d'Amer

Inauguració malgrat tot

Com a nom del camp es va escollir el de l'estadi que feia tot just cinc anys havia abandonat el Girona CF: Vista Alegre³. Eugeni Casacuberta⁴ i altres membres de la junta eren uns grans seguidors del Girona, i per això es va triar aquest nom. I també per això els colors de l'equip van ser el blanc i el vermell per a la samarreta i el blau per als pantalons. A més, es van fer gestions perquè fos l'equip del Girona el que participés en el partit d'inauguració del camp, però al final això no va ser possible⁵ i l'equip convidat va ser l'Amer, que competia llavors a 2a regional.

El dia proposat per a la inauguració va ser el 31 d'agost, just una setmana abans d'iniciar la lliga 1975-76. Va arribar

la data assenyalada i el camp ja estava a punt, amb els elements mínims indispensables per jugar-hi: terreny de joc, porteries, barana al voltant del camp, caseta de vestidors, petita grada i tribuna i filat. Quan ja estava tot preparat per a l'estrena, pica-pica inclòs, el temps va jugar una mala passada: va començar a ploure a bots i barrals, fins a deixar el camp inservible. L'acte inaugural es va haver de deixar per a un altre dia, i el 8 de desembre es va considerar que seria el moment oportú. Així, doncs, quan les competicions⁶ ja s'havien posat en marxa i sense cap més entrebanc, el dia de la Puríssima del 1975, al matí, es va celebrar la inauguració oficial del camp de Vista Alegre amb un partit amistós entre el CF Bonmatí i el CF Amer que es va resoldre amb el resultat final de 0-1. Per part del Bonmatí, segons consta en l'acta aixecada per l'àrbitre Andrés Palma Toribio, van disputar aquell partit: Josep Pagès, Lluís Álvarez, Miquel Parramon "Solsona", Jordi Alsina, Jordi Recasens, Sebastià Serrano, Francesc Horta, Francesc Vall-llosera, Conrad Xifra, Joan Ribas i Narcís Molas.

Al llarg dels anys, el camp de Vista Alegre no només va ser escenari de jornades esportives –a més del CF Bonmatí, també hi van jugar alguns equips de la lliga d'empreses, com ara L'Avenida, amb seu a Sant Narcís, a Girona–, sinó també centre de trobades sardanistes de petits dansaires.

▲ Any 1983, el 22 de maig. Homenatge a Rogeli Taberner, Josep Vidal i Xavier Piserra, en el marc de la 5a Trobada de Petits Dansaires i 3r Concurs de Colles Sardanistes Comarcal. La tribuna, coberta de canyes, encara no disposa de les grades que s'hi van fer posteriorment.
Font: Arxiu particular Joan Piserra

³ El Girona CF va jugar a Vista Alegre del 1922 al 1970, any d'inauguració de l'estadi de Montilivi.

⁴ Eugeni Casacuberta Cassà va formar part de l'Ajuntament d'Amer, ocupant la 2a tinència d'alcaldia pel districte de Bonmatí, entre el 1971 i el 1979, i va ser també membre del Patronat Local de l'Habitatge Sant Benet-Secció Bonmatí.

⁵ El Girona devia declinar la invitació perquè aquell últim cap de setmana d'agost havia de disputar el VI Trofeu Costa Brava, però al cap d'un any sí que va acabar jugant a Bonmatí, el 29 d'agost del 1976, en el que es va considerar com una segona inauguració oficial del camp.

⁶ El CF Bonmatí va arrencar la temporada al nou camp amb els equips federats d'amateurs i juvenils i amb l'equip d'alevins inscrit en les activitats organitzades pel Comitè Nacional de Fútbol Escolar e Infantil, dependent de la Delegación Nacional de la Juventud.

El finançament necessari

Amb la part esportiva ja en marxa, faltava completar molts detalls del camp de futbol i, evidentment, calia buscar finançament: no només per pagar les despeses futures, sinó també les anteriors i tornar el crèdit contractat pel Patronat. L'Ajuntament d'Amer va entomar el repte però, per poder aspirar a subvencions, primer havia de posar "en ordre" en tota la tramitació formal i actualitzar tots els números. I tot això ho va fer en un temps rècord, creant sobre el paper una mena de "realitat paral·lela"⁷, tenint en compte que el camp ja estava fet i en ple ús:

-6 d'abril del 1976: L'Ajuntament acorda adquirir i incloure en el seu inventari de béns, "*por cesión gratuita del Patronato Local de la Vivienda San Benito, el solar sito en el Barrio de Bonmatí [...] de una superficie aproximada de 8.000 metros cuadrados*".

-14 d'abril del 1976: L'Ajuntament acorda "*proceder a la construcción de un campo de fútbol en el distrito de Bonmatí [...], y considerando que es urgente su construcción se acuerda adjudicar por concierto directo las obras a Construcciones J. Clusells*"⁸.

- El mateix dia, 14 d'abril del 1976: Se signa el contracte per construir un camp de futbol a Bonmatí entre l'alcalde d'Amer, Joaquim Planella, i el contractista Joan Clusells, per un import d'1.446.372 pessetes (8.692,87 euros).

- 6 de maig del 1976: El Col·legi d'Arquitectes fa un visat del projecte de construcció del camp redactat el febrer del 1975.

- 3 de desembre del 1977: L'arquitecte expedeix un certificat (on hi diu: "*Empezaron las obras en Abril de 1976*") en què es fa constar que el pressupost inicial aprovat el "*10 de Marzo de 1976*" puja a 1.503.760 pessetes⁹ (9.037,78 euros).

- 3 d'abril del 1978: Amb una visita al camp de Vista Alegre de la comitiva formada per l'alcalde d'Amer, Joaquim Planella; Manel Lloret com a representant de la Federació Catalana de Futbol i la RFEF; l'arquitecte Joan Pla i el contractista Joan Clusells, es dona per formalitzat l'acte de recepció provisional de l'obra per part de l'Ajuntament d'Amer.

- 8 de maig del 1978: L'arquitecte certifica l'acabament de l'obra (en un certificat anterior dirigit a la Delegación Nacional de Educación Física y Deportes havia especificat que l'execució del projecte constructiu s'havia acabat el novembre del 1977).

Sigui com sigui, realitat o ficció, l'objectiu últim de tot plegat s'acaba assolint: la Real Federación Española de Fútbol aporta el 50% del cost pressupostat (751.850 pessetes -4.518,71 euros-) i la Diputació de Girona, un 25% (375.940 pessetes -2.259,44 euros-). A aquests ingressos,

que rep directament l'Ajuntament d'Amer, cal afegir-hi 160.000 pessetes més provinents de la venda d'un solar del Patronat, segons consta en un compte de liquidació de final d'any del 1978 a l'arxiu municipal d'Amer.

RELACION DE FACTURAS PAGADAS CORRESPONDIENTES A LA CONSTRUCCION DEL CAMPO MUNICIPAL DE DEPOR- TES "VISTA ALEGRE" BONMATI-AMER POR EL PATRONA- TO LOCAL DE LA VIVIENDA DE BONMATI	
-Manuel Gomez (pintar casetas).....	20.500
-I.E.B.S.A. (Electricidad).....	7.898
-José Campos (trabajos luz).....	2.080
-Talleres URG (vallas y vallado).....	320.149
-Juan Clusells (muro de contención).....	317.917
-Juan Cat (lampistería).....	245.422
-Comercial Eléctrica (contador).....	5.678
-Manuel Roura (bancos).....	9.275
-Ferrer (Redes porterias).....	5.670
-Carpintería CO-MA (varios).....	41.888
-Colegio Arquitectos (honorarios).....	34.149
-Ribas y Motjé (memorias proyecto).....	11.005
-Juan Cat (instalación eléctrica).....	32.335
-Juan Costa (movimientos tierras).....	115.600
-Juan Costa (" ").....	45.900
-Juan Costa (" ").....	511.700
Total.....	1.727.166

RELACION DE COBROS PENDIENTES A FAVOR DEL PATRONATO LOCAL DE LA VIVIENDA DE BONMATI -CAMPO DE FUTBOL	
Aportación Delegación Nacional de Deportes..	750.000
Aportación Diputación Provincial.....	350.000
Total.....	1.100.000

▲ *Extracte de comptes del Patronat Local de Sant Benet de Bonmatí, probablement del 1976 o 1977. Els "cobraments pendants" que corresponen a les subvencions sembla que no van arribar mai al Patronat de Bonmatí, ja que anys més tard, en el moment de la segregació d'Amer (1983), en una de les primeres reunions per parlar dels traspassos, la comissió gestora reclama aquests imports (vegeu QUER CANALETA, J.M., Ja som municipi. Procés de la independència de Sant Julià del Llor i Bonmatí. Sant Julià del Llor i Bonmatí: Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí, 2020. Pàg. 79). Font: Fons Benet Valentí / Arxiu Comarcal de la Selva*

⁷ Els subratllats són nostres.

⁸ Text que consta al certificat, sense signatura, que expedeix el secretari de l'Ajuntament d'Amer el 3 de maig del 1976.

⁹ Al pressupost de construcció d'1.446.372 pessetes s'hi afegien els honoraris de l'arquitecte (44.145 pessetes, per la redacció del projecte i la direcció de l'obra) i l'aparellador (13.243 pessetes).

▲ Any 2004. L'accés al camp i el mur de contenció proper a la caseta dels vestidors, fet amb pedra de la pedrera que hi havia a l'altre vessant del turó. Imatges incloses en el Projecte d'enderroc presentat per Promocions Girona 95 SL a l'Ajuntament.
Font: Arxiu Municipal de Sant Julià del Llor i Bonmatí

▲ Imatges del camp (probablement del 2004) incloses en el text refós del "Pla Especial de Millora Urbana als terrenys de l'antic camp de futbol P.E.M.U. Vista Alegre", aprovat definitivament el 2005. Font: Arxiu Municipal de Sant Julià del Llor i Bonmatí

Però, a banda de totes les inversions de les diferents administracions (incloent-hi la del Patronat), el club també hi va fer les seves aportacions¹⁰. La primera temporada, per exemple, ja va assumir el cost de les porteries (de fusta, fetes a la fusteria d'en Josep Pujolràs¹¹), el marcador (una barra on s'hi penjaven els números); la grada i la màquina per marcar el camp, amb un import total de 79.850 pessetes (480 euros).

Més endavant es va pagar la instal·lació de llums al camp, així com la caseta del bar i la tribuna. Concretament, la tribuna i la tanca exterior del camp es varen portar a terme la temporada 1979/80 amb una inversió total de 152.589 pessetes (917 euros).

Val a dir que totes aquestes obres es van portar a terme amb la implicació activa de membres de la junta, socis, jugadors i familiars –fins i tot algun veí del poble que no tenia cap vinculació directa amb el futbol– que voluntàriament es van prestar a ajudar en el que fes falta, invertint-hi hores del seu temps lliure o cedint material i maquinària desinteressadament. Per exemple, els pals de fusta que van sostenir al principi els focus eren de segona mà, regalats per la Hidroelèctrica (de la mateixa empresa van provenir posteriorment dues torres metàl·liques); els germans Costa cedien maquinària per poder premsar i aplanar el terreny de joc; les grades, el cobert del bar i la tribuna els van aixecar voluntaris... I pendents de col·locar van quedar unes uralites que havien sortit de les fàbriques i que es volien fer servir per cobrir la tribuna.

⁷ Els subratllats són nostres.

⁸ Text que consta al certificat, sense signatura, que expedeix el secretari de l'Ajuntament d'Amer el 3 de maig del 1976.

¹⁰ Les dades econòmiques que es ressenyen a continuació figuren al llibre d'actes del CF Bonmatí.

¹¹ Josep Pujolràs Rigall era vicepresident de la junta i entrenador del primer equip del CF Bonmatí.

A final del 1979, l'alcalde d'Amer¹² va enviar un escrit a la *"Delegación Provincial [de Educación Física y Deportes]"* demanant que es consignés una partida econòmica per al camp de futbol de Bonmatí, i el 1980 fa redactar un plànol per tal de sol·licitar una subvenció. El plànol, amb data 27 de gener del 1981, inclou les obres –ja "realitzades", segons s'especifica al document– de la taquilla i el magatzem, dues banquetes cobertes, 6 grades, 25 m de tanca exterior d'obra de 2,10 m d'alçària i un portal metàl·lic d'entrada al camp, tot valorat en 350.900 pessetes [2.108,95 euros]. Sembla, però, que no es va obtenir la subvenció sol·licitada. Eren temps de canvis: a l'administració estatal, amb el final de la dictadura i l'inici de l'època democràtica, les estructures governamentals estaven canviant, i paral·lelament s'estava coent el restabliment definitiu de la Generalitat, amb els traspassos de competències corresponents. Sigui com sigui, l'Ajuntament va aprovar el juny del 1981 aportar *"la quantitat de 25.000 pessetes [150,25 euros] el proper mes de setembre per fer obres al camp municipal de futbol de Bonmatí"*.

Canvi de camp i enderrocament

Posteriorment, al camp s'hi van anar fent diferents actuacions de manteniment, fins al 2005, any en què es va inaugurar la nova zona esportiva, a tocar de l'escola. El solar del camp de Vista Alegre es va deixar d'utilitzar i va passar a ser de propietat privada, adquirit per l'empresa Promocions Girona 95, que va projectar-hi una nova urbanització residencial. Van anar a terra, doncs, la caseta del bar i el magatzem, les torres de llums, la megafonia, les banquetes, les porteries, el filat perimetral i les plaques de formigó, el mur de contenció del carrer Sardana... Únicament van quedar com a testimonis del passat més recent les grades i la caseta dels vestidors, edificació que va quedar inclosa en una parcel·la segregada que l'empresa promotora va cedir gratuïtament a l'Ajuntament.

El 3 d'abril del 2008, amb les obres d'urbanització ja completades i lliurades a l'administració municipal, va quedar definitivament tancat un capítol de la història de Bonmatí, el del camp de Vista Alegre. En total, van ser 30 anys en què es va consolidar la represa del futbol a

▲ Any 2006. Obres de construcció de la urbanització del carrer Sant Grau sobre el terreny de l'antic camp de Vista Alegre. S'hi van conservar les grades i la caseta dels vestidors. Font: Arxiu particular Xavier Sarsanedas www.historia.stjuliabonmati.cat

Bonmatí, arribant a moments àlgids com la temporada 1978/79, quan els juvenils van ser campions, o l'ascens a segona regional del primer equip la temporada 1993/94, o la incorporació del futbol femení a partir del curs 1994/95. Tot un conjunt d'històries i anècdotes que van molt més enllà de l'espai d'aquest modest escrit.

Josep M. Quer Canaleta
Mei Brescó Esteve

¹² Amb les primeres eleccions democràtiques, celebrades el 1979, Josep Puigdemont Oliveras passa a ocupar l'alcaldia d'Amer i Josep Vidal Carbó, la tinència d'alcaldia representant 'de facto' els nuclis de Sant Julià del Llor i Bonmatí.

Una de bruixes

ASTRUGA SA GAINARDA

Les bruixes i la bruixeria

La bruixeria és, segons els textos religiosos i de culte, el poder malèfic de produir fets sobrenaturals a través de la màgia, exercida per qui se suposa que té un pacte amb el diable, l'anomenada bruixa.

Durant l'edat mitjana, i arreu d'Europa, quan les dones —camperoles, mestresses en diversos oficis, abadeses, escriptores i científiques— van anar ocupant espai en tots els terrenys, principalment en la medicina, anant més enllà dels límits imposats per elles pels mandats de gènere, es van convertir en un problema per a l'elit masculina. Com a reacció a tot això, es va consolidar un corrent misogin i s'inicià així el control masculí del coneixement i la ciència i una regressió per a les dones en tots els àmbits a través de la persecució i cacera de bruixes.

Eren considerades bruixes totes les dones que quedessin fora del control masculí i fora dels rols preestablerts per a elles. Dones soles, solteres o vídues, pobres, velles o estrangeres eren pertorbadores per a la societat. Dones camperoles i pobres, que treballaven per a la comunitat, que assistien els pobres, sobretot les guaridores i les llevadores, coneixedores i transmissores de la saviesa popular, i que combinaven les seves pràctiques curatives a través de plantes medicinals i medicaments, amb vells ritus pagans que la ignorància i desconfiança dels alts estaments a les jerarquies de poder van considerar màgia.

A Catalunya consten documentalment processos i ordenacions que prohibeixen la bruixeria des del segle XIV, però va ser als segles XVI i XVII quan es produïren el major nombre de sentències, convertint el nostre país en el lloc de la península Ibèrica amb més dones condemnades per bruixeria¹. Una d'aquestes és la nostra protagonista².

Astruga sa Gainarda, la bruixa del Mallol

Astruga va viure al poble del Mallol (Vall d'en Bas) durant la segona meitat del segle XIV; casada amb Bernat de Bellsolà, membre d'una de les famílies benestants del poble, va ser acusada de bruixeria i la van processar a la cúria d'en Bas, entre els dies 1 i 3 d'agost de 1373.

▲ Recreació d'Astruga realitzada amb IA

Els seus coneixements

En el document del seu processament, que ha sobreviscut miraculosament fins avui, es descriu quins eren alguns dels oficis d'Astruga sa Gainarda i sembla que tenia tot tipus de coneixements que anaven de les herbes fins als ungüents, l'art dels encantaments i al·lucinògens. Sempre segons el punt de vista dels seus acusadors: Feia «camises embruixades», maleïa per encàrrec, realitzava «conjurs» per enamorar o desenamorar amb els cabells d'homes i esposos, coneixia remeis contra desamors amb pedaços de roba. En general, el que es descriu són fets relacionats amb la fertilitat, l'amor i les relacions humanes entre parelles i familiars. Sembla que el seu «client» habitual eren altres dones, però també homes i menors d'edat. Com es pot veure no és un perfil massa allunyat del que serien algunes dones que diuen que són «bruixa» en l'actualitat, però en aquell moment històric, dedicar-se a aquest ofici tenia els seus perills.

Com molt bé teoritza Rafel Ginebra a la seva obra, essent Astruga d'una de les famílies més benestants del Mallol, no es pot descartar que hagués tingut accés, a més de la cultura oral i a una transmissió de coneixement per part d'homes i dones de la vall coneixedors de velles tradicions, també de la cultura escrita de l'època relacionada amb fetillers. I, encara que realitzava la seva «habilitat» a canvi de diners, si pertanyia a una família benestant, es fa difícil pensar que el seu objectiu principal fos fer diners «estafant» les dones que acudien a ella, ni que necessités els diners per sobreviure.

¹ Revista Sàpiens, "No eren bruixes", núm. 228, març 2021.

² Ginebra i Molins, Rafel. «El procés contra Astruga sa Gainarda, habitant del Mallol, acusada de bruixeria el 1373». *Annals del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca*, 2016, núm. 27, p. 67-97, <https://raco.cat/index.php/AnnalsPEHOC/article/view/321445>.

Analitzant la descripció que es fa d'ella en el procés es podria descriure a Astruga com una dona jove, de mitjana edat per l'època, ja que en el procés es diu que portava «14 anys» exercint la seva professió de fetillera. Una dama rural «benestant», no pertanyent a la noblesa, però sí amb l'orgull propi i el posat dels pagesos amb possibles de famílies antigues, que vivia al Mallol però originàriament procedia de Llaés (Ripollès).

El procés

Malauradament no s'ha conservat tot el procés íntegre³. La part conservada recull el procés ja iniciat i, si bé sembla que conté, exceptuant l'inici, tota la part corresponent a la instrucció de la causa, no recull, en canvi, la sentència ni cap referència a la hipotètica execució d'aquesta sentència, que tanmateix segur que tampoc no tenia res a veure amb el que van ser les sentències dels processos del segle XVII.

De fet, com bé diu Rafel Ginebra en el seu estudi, hi ha constància que Astruga va ser condemnada anteriorment per fets similars al d'aquest procés i la pena va ser irrellevant, el que és interessant és que ella reincidís amb les seves pràctiques, cosa que deixa entreveure el seu caràcter resistent i obstinat, en certa manera, valenta. D'aquesta valentia en tenim un clar exemple en els documents. Ella negà amb persistència tots aquells càrrecs de què fou acusada o acusà, al seu torn a una dona de Girona, una altra fetillera de la que ningú en sabia res: *«Interrogada si la declarant va fer algunes metzines o malefícis a causa dels quals Francesc Veyan de la Pinya no pot tenir relacions amb la seva esposa, i digué que no [...] van arribar a Girona i van parlar amb una dona anomenada na Cília i li van preguntar si sabia d'alguna dona que sabés fer alguna cosa per tal que els dits cònjuges s'estimessin, i la dita Cília va enviar a aquesta declarant i al dit () de Carrera a una senyora que habitava en dita ciutat de Girona, sobre la cúria des Call amunt, el nom de la qual la declarant ignora»*. Malgrat que el procés s'allargà fins al desembre —recordem que s'havia iniciat a l'agost—, podem veure a través de l'interrogatori que l'ànim d'Astruga no va decaure en cap moment mantenint-se tranquil·la i serena. Un fet que denota el seu caràcter extraordinari, ja que no és difícil suposar que durant tots aquests mesos, devia patir l'assetjament físic i psicològic per part dels seus veïns, que abans la cercaven per ajut i ara la repudiaven i acusaven per enveges personals, venjances, rancúnies o per la simple temença que els acusessin a ells de còmplies.

L'acusació

Les declaracions dels diferents testimonis coincideixen en el tipus de fets. Bàsicament, se l'acusa d'haver fet metzines i actuacions per manipular els sentiments de diferents matrimonis, per tal de provocar l'enemistat entre els cònjuges.

Un dels diversos casos que s'hi detalla és l'emmetzinament de Joan Isern, de Constantins, i la seva esposa Elisenda Olivera, de les Planes. Segons consta al document, primer els va fer portar unes camises, per tal que s'estimessin abans de les noces, però després d'un temps van tenir desavinences i ella va tornar a casa dels seus pares. Segons les declaracions, el conflicte hauria sorgit perquè no havien pagat prou bé a Astruga i aquesta degué fer un nou encanteri amb uns cabells, un tros de túnica i un tros de cera, i encara successius encanteris més amb altres objectes. Aquestes actuacions, en comptes de produir l'efecte suposat, van provocar encara més desavinença entre els cònjuges i, segons un dels testimonis, *«dita Elisenda va explicar a aquest testimoni que des d'aleshores ella no podia habitar amb el seu marit en el seu mas perquè de nit veia tota la casa plena de cabrits»*.

Per altra banda i més enllà de les acusacions concretes, els testimonis també declaren que tot el vescomtat sabia a què es dedicava i era l'única que ho feia. *«...era fama en el vescomtat de Bas que la dita Astruga és i solia ser bruixa i metzinera. Interrogat si va sentir que en el dit vescomtat altres estiguessin difamats de metzines o de bruixeria, i va dir que no cap altra a banda de la dita Astruga»*.

En qualsevol cas, resulta evident que les acusacions són relativament lleus si es comparen amb les que seran habituals en els processos de bruixes del segle XVII, on els càrrecs es concretaran habitualment en assassinats, provocació de tempestes o participació en reunions diabòliques.

Per desgràcia la sentència a què va ser sotmesa la nostra «bruixa» no ha quedat registrada i no podem saber què se'n va fer d'ella, si va haver de pagar una multa o si li va caure una greu sentència a la forca (una pena més que probable si hagués estat jutjada un parell de segles més tard). Personalment m'agradaria pensar que en va sortir en vida, però segurament no sense conseqüències, ja que la devien desterrar de la seva terra.

La ignorància, la por, l'enveja, són actituds que han perpetuat la desigualtat i la discriminació, i malauradament, les dones són les que al llarg de la història s'han emportat la pitjor part.

Anna Serrat Graboleda

³ El document es troba a l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic, dins el fons de la vegueria de Vic, entre la sèrie de processos criminals de 1373.

Glòria Sagué Roca

LA CARNISSERIA CONEGUDA COM "CA LA GLÒRIA"

Quan la Glòria encara era una nena (va néixer a Vilanna el 1940), en Fèlix i l'Antònia ja portaven la carnisseria (creiem que des d'abans del 1945). En Fèlix i l'Antònia eren un matrimoni sense fills. Durant anys, en Fèlix tenia un dels dos únics vehicles que hi havia a Bonmatí i que feia servir per transportar les peces de carn fins a la botiga. En Fèlix també portava i acompanyava les persones que necessitaven o volien desplaçar-se a llocs on el tren d'Olot no hi arribava. Tots dos treballaven despatxant a la carnisseria, on també hi venien peix i marisc per fer arròs. L'Antònia feia els comptes amb l'ajuda d'un àbac, ja que no sabia operar d'una altra manera i aleshores no disposaven de calculadores. Des dels 14 anys, la Glòria treballava a la fàbrica tèxtil portant una metxera. La Glòria va tenir una filla, la Marta, que va néixer el març del 1965. Uns mesos més tard, al juny, la Glòria va deixar la feina i va ocupar-se de la carnisseria. En Fèlix i l'Antònia ja eren força grans i estaven prou cansats, i es van posar d'acord amb en Francisco i la Glòria perquè es fessin càrrec de la botiga a canvi d'acollir-los. I així va ser per no gaire temps, ja que l'Antònia va morir pocs mesos més tard, al novembre, i en Fèlix va viure fins al juny de 1967. Entremig la Glòria va ser mare d'un segon fill, en Lluís, l'abril del 1966. Tant els uns com els altres vivien sobre la botiga, al primer pis del número 11 del carrer del Pi. Durant els dos anys que en Fèlix va conviure amb la família Cos-Sagué, a estones entretenia la petita Marta o en Lluís abans de començar a anar a l'escola. L'Antònia i en Fèlix tenien un nínxol al cementiri de Bonmatí, on van ser enterrats i que després va passar a ser del matrimoni Cos-Sagué. Durant aquell temps i fins que la fàbrica va tancar, el 1982, en Francisco treballava a la manyeria de Tèxtil Armengol. Fins l'any 1975 tots els pisos de la colònia eren propietat de l'altra empresa tèxtil, Fàbricas L. Mata y Pons, SA. El Sr. Matas no volia que un treballador de l'altra fàbrica (Tèxtil Armengol) visqués en un pis de la seva propietat (i encara menys que portés una botiga), i s'hi va oposar tant com va poder. Mentrestant, a finals dels anys seixanta, el terrat de l'edifici on hi havia la carnisseria va caure i va quedar enrunat. Després, una resolució judicial va donar la raó a en Francisco i la Glòria, que van poder continuar vivint-hi i portant la carnisseria. Finalment, el 1975, Tèxtil Armengol va adquirir els pisos de la colònia a Mata y Pons. L'any 1980, aproximadament, la Glòria i en Francisco van poder comprar el bloc de pisos a Tèxtil Armengol per rehabilitar-lo. Aleshores la carnisseria es va ampliar i hi venien també fruita, congelats i comestibles,

▲ La Glòria en una imatge recent al jardí de casa seva.

i es va convertir en un petit supermercat. La Glòria va treballar a la botiga durant 31 anys, fins al març del 1996, quan la van traspassar. Tot i que oficialment es deia Carnisseria F. Cos (un rètol així ho anunciava), la gent en deia "ca la Glòria".

Un cop la Glòria va decidir retirar-se de la botiga, com que cap dels fills volia continuar el negoci, van trobar altres persones que volien fer-se'n càrrec. Com a mínim recordo que hi va haver almenys 4 traspassos i, finalment, la venda de la botiga. Per un motiu o per un altre, no se'n van sortir, i la botiga va haver de tancar definitivament.

▲ La Glòria joveneta somrient, a l'edat de 20 anys aproximadament.

Glòria, quina experiència tenies en el sector de la carn i el comerç?

Jo no tenia cap experiència en aquest sector. No sabia les peces. En vaig haver d'aprendre amb paciència.

Com és que, sense cap tipus d'experiència en aquest sector, t'animessis a deixar la feina de la fàbrica i fer-te càrrec de la carnisseria?

Perquè m'havia casat i vaig tenir una nena i no sabia on deixar-la. Necessitava una feina on me la pogués emportar. Vaig preguntar a aquells vellets si ens llogarien la carnisseria, però ens van dir que no perquè ells vivien allà. Em van dir que si volíem anar a viure allà amb ells, que ho provéssim sense compromís. Hi vam anar, ho vam provar i, tot i que al principi va costar, va anar bé.

Quins records tens d'en Fèlix i l'Antònia?

Aquests avis eren molt macos, tot i que la gent deia que tenien mal geni. Em deixaven treballar al meu aire i no es ficaven en el que feia.

T'agradava fer de carnissera o tenies altres somnis?

No vaig notar a faltar la feina d'abans a la fàbrica. M'agradava el tracte que tenia amb els clients i amb molta paciència anava fent. L'únic somni era poder tenir la meva filla a casa amb mi.

Quantes carnisseries hi havia a Bonmatí? Quines altres botigues hi havia?

Hi havia dues carnisseries. També hi havia una botiga de fruita i verdura, una merceria, una sabateria, la fleca, una barberia, una perruqueria, l'estanc, la cooperativa (on venien una mica de tot), la fusteria...

Com era la colònia en aquell moment?

Tot estava molt atrotinat, abandonat, però la gent hi estàvem acostumat. Quasi tothom treballava a les fàbriques d'en Matas o de l'Armengol. I quan va tancar la fàbrica de l'Armengol va venir la Levi's.

▲ En Fèlix i l'Antònia i, al mig, un fillol d'ella, prenent la fresca l'agost del 1957 a l'entrada de la carnisseria.

▲ Colònia en estat precari el 1973. Galeries apuntalades a la banda de l'actual carrer de Josep Tarradellas. A l'esquerra hi havia barraques, on els veïns hi guardaven eines del camp entre altres trastos, i corrals.

On estava ubicada exactament la carnisseria?

Era al carrer del Pi, número 11, fent cantonada amb l'actual plaça dels Pins, que aleshores era un camí i un rec.

▲ Imatge parcial de la façana de la carnisseria el 1973, al número 11 del carrer del Pi. L'accés al carrer va ser tallat per ordre i desig del Sr. Matas. També s'hi pot veure el tronc d'un dels frondosos plàtans que donaven ombra i fresca a l'estiu.

Quin tipus de clientela tenies?

Eren principalment treballadores de la fàbrica, tot i que en venien, també, de pobles veïns. Els caps de setmana venien també clients de Barcelona. Tenia clientes molt maques i teníem molt bon tracte. En tinc molt bon record.

Què és el que més t'agradava de la feina? I el que menys?

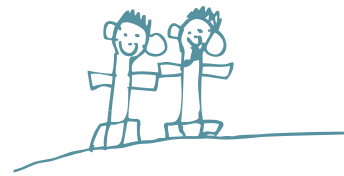
M'agradava tot menys la feina de remenar caixes i tragar peces de carn i paquets.

Pots explicar anècdotes de la carnisseria?

No teníem dutxa i ens havíem de rentar en un cossi i al petit Lluís no li agradava. Un dia, en ple hivern, va sortir corrent a l'exterior. Uns veïns que sempre venien al vespre a jugar amb els nens i veure la televisió van sortir corrent a recollir-lo.

Una altra anècdota: passaven dones a vendre puntes i jo no en volia. Un dia van dir que venien a comprar i vaig dir que molt bé. Van demanar un rodó i moltes coses més i, per pagar, em treuen les puntes.

Ràpidament, amago la bossa de carn... Em van dir de tot: que tindria mala sort, "fea", i no sé quantes coses més.

Quin horari tenia la botiga quan te'n vas fer càrrec? Va canviar al llarg del temps?

Al matí obria a les 8. Abans preparava el taulell. De fet, em llevava a les 6, després donava menjar als nens... Despatxava fins a les 2 i, a la tarda, de 4 a 8. Després endreçava i netejava durant una hora més. Combinava la feina al taulell amb la feina familiar. Així cada dia menys el diumenge, que tancàvem al migdia. Al cap d'uns deu anys vam començar a tancar els dilluns.

Quina relació tenies amb el veïnat i altres botigues? Hi havia alguna associació?

En aquells temps no hi havia associacions, però tots érem amics. La gent s'ajudava més i col·laboràvem molt. Als vespres, a l'estiu, paràvem la fresca al carrer, fèiem la xerrada. Més tard la sensació va ser l'arribada del primer televisor (el de la Conxita Talaia). A l'estiu el treien al carrer i tothom, encuriosit, al voltant.

Quins canvis importants vas veure al llarg del temps?

La substitució de les balances manuals per altres d'electròniques.

Quins productes elaboraves?

Preparava alguns productes com botifarres, carn de perol i carn salada. També picava un tall de carn a demanda del client per fer-ne pilotilles o hamburgueses. La carn de perol i la carn salada avui en dia tenen poca demanda i sovint costa de trobar-ne. En canvi, en moltes carnisseries s'han generalitzat altres productes més saludables perquè tenen menys greix o sal. Per preparar la carn de perol, agafava el cap, els ronyons, els pulmons i el cor d'un porc, i ho bullia tot en un perol durant hores al matí. Els clients la recollien cuita al migdia. Normalment se la menjaven barrejada amb vianda (patates i alguna hortalissa o llegum) i l'amanien. La carn que se salava era sagí (el greix de la panxa del porc, enrotllat i salat), cansalada, peus de porc, espinada, os de pernil. Generalment s'utilitzava per fer caldo o brou.

De bon principi ja teníeu cambres per conservar la carn?

Sí, sempre vam tenir aigua i electricitat per a les cambres frigorífiques. Al cap d'un temps vam ampliar la cambra.

Van anar canviant els productes que veníeu amb més freqüència a la carnisseria?

Sí, amb el temps, van anar disminuint les vendes de salats i de carn de perol i es preferia més el pollastre, el xai, el conill...

Tenies algun suport a la botiga?

Sí, el meu marit m'ajudava. Mentre va ser possible matava el bestiar a l'escorxador municipal, fins que va canviar la normativa. Els conills els matava a casa. Ell els treia la pell i traguava els animals i també els paquets de comestibles que anava a buscar per vendre al petit supermercat que hi havia a la botiga.

▲ En Francisco i la Glòria en una visita que van fer al Palmerar d'Elx poc després de casats.

Què creus que va significar la teva carnisseria per a Bonmatí?

En aquella època a Bonmatí hi vivia molta gent i molts no tenien cap mitjà de transport. Amb una sola carnisseria no n'hi hauria hagut prou, segurament.

La progressiva decadència de la fàbrica tèxtil fins a tancar, com va afectar en la teva feina i en les vendes?

Quan va tancar la fàbrica Armengol va baixar la clientela, però quan va obrir la Levi's es va reanimar.

Quan i per què vas decidir tancar?

Jo havia treballat a la fàbrica i als 60 anys ja em podia jubilar. Vaig plegar als 55 per molèsties físiques, ja que estava adolorida i cansada dels pesos. Per això vaig haver de pagar-me 5 anys d'autònoms.

A partir de la jubilació com ha estat la teva vida? Què t'agrada fer?

Ho volia fer tot, ja que no havia pogut fer gaires coses abans. Vaig tornar a conduir, vaig aprendre a nedar. Anava a fer gimnàs, vaig anar a classes de català i d'informàtica. Els diumenges ja ens agradava anar a ballar quan encara teníem la botiga i vam continuar anant-hi. També vam continuar fent viatges a l'estiu.

Si ho poguessis tornar a fer, ho faries igual?

Coses sí i coses no. Estic molt satisfeta de tot el que vaig fer. Ho vaig fer tan bé com vaig poder.

Rosa Taberner i Christian Papió

Pilar Puig Puig

L'any 1945, amb la marxa de la Paperera Torras cap a Flaçà, moltes famílies deixen la Colònia Bonmatí. El record dels anys anteriors perduren en el temps i sobretot en aquelles persones que han deixat enrere la infantesa i la joventut, enmig d'una cruenta guerra i una dura postguerra. Aquest és el cas de la Pilar Puig Puig, que ara, als seus 98 anys, encara recorda amb una memòria fotogràfica aquell veïnat industrial dels anys trenta i quaranta a la vora del Ter¹.

La Pilar Puig Puig va néixer a la Colònia Bonmatí el 1926 en el si d'una família treballadora formada pel pare, Pere Puig Masoliver (Peric), fill del Puig de les Serres, i la mare, Consol Puig Pujol (Selo), de cal Sastre de Constantins, a més de la seva germana gran, la Carme.

Vostè va néixer al carrer de Sant Ramon el 25 de setembre del 1926. Té algun record especial de quan era petita i voltaven pels carrers?

Jugàvem a lladres i serenos... A cal flequer, mira si me'n recordo!, el flequer, que era en Miquel [Massana Bonmatí], tenia un tancat darrere casa seu on hi tenia les feixines, allò amb què feia el pa al forn..., i ens anàvem a amagar al cim de les feixines d'ell i l'hi aixafàvem tot, i estava empenyat, aquell home! Sempre que ens veia ja sortia, perquè veia que pujàvem allà a amagar-nos.

I de l'escola, què en recorda?

La primera escola a què vaig anar era a la vora de la font. Aquesta era de nenes. I, llavors, la de nens era a l'altre carrer, allà a la plaça. Una finestra del col·legi donava a la plaça. De mestres, en va venir una que era de Sant Feliu de Guíxols, que es deia Doña Maria Vilaseca; una altra que no sé pas d'on era que tenia els cabells ben rossos i duia dos monyos i es deia Doña Rosa [Ripoll Oliva]. I llavors, en el temps de la guerra, vam anar a dalt, a la torre d'en Bonmatí. Varen fer-hi el col·legi dels nois i de les noies, tots barrejats. Allà hi havia dos locals molt grossos. La sala rosa, perquè era tota rosa, era molt maca. I a la que jo anava, que era només dels grans, era la sala blava. Hi vam anar fins que es va acabar la guerra. Hi havia Doña Maria Baró, que era de Santa Eugènia. El seu home tenia una farmàcia. I ella tenia un cotxe, petit però molt estrany. I ella cada dia, a la tarda, se n'anava cap a casa

seva i li dèiem: "Doña Maria, vol que l'acompanyem fins a l'altre cantó?" Tenia el cotxe a l'altre cantó, a Vilanna; el deixava en un garatge. I deia: "No, ja marxaré sola." "No, no, ja vindrem acompanyar-la." I sempre hi anàvem dues amigues i ens portava fins a una casa de pagès que hi havia, on ens deixava. Hi anàvem només pel cotxe, nosaltres. Això sí que me'n recordo!

No cal dir que passar de l'escola de la colònia a can Bonmatí devia ser tot un canvi...

Allà dalt, a can Bonmatí, perquè no es fes malbé res, varen partir els jardins –perquè allò era molt gran!– i ens en varen donar un tros a cada noia, i tu havies de cuidar les flors que hi havia: les regàvem... I un terreny que hi havia al darrere del camp de tennis el varen partir i en van donar un tros a cada noi. Els nois es cuidaven de la terra. Hi feien coses per a casa seva! I nosaltres cuidàvem les flors. Aquells jardins que hi havia..., és que era tan maco! Ningú va fer malbé res d'allà dalt. Només podies estar al col·legi. Me'n recordo que hi havia una escalinata i a dalt era tancat, allà no hi podies entrar.

¹ Volem donar les gràcies a en Joan Piserra per haver-nos posat en contacte amb la Pilar i també a la Consol, la filla de la Pilar, que ens va ajudar a conduir les dues entrevistes portades a terme el setembre i l'octubre del 2024.

2

I del mestre Cèsar Ballesta, se'n recorda?

Sempre més me n'he recordat, del senyor Ballesta. Ens va portar tot un dia d'excursió a Font-sabeu [Llorà] i vam travessar cap a Santa Afra, que llavors hi havia refugiats –hi havia moltes dones refugiades–, i tornant vam anar a agafar el tren a Bescanó! Mira, tu, si ens va fer caminar! Tot el dia! A Sant Grau, me'n recordo que els nois, els grans, van arrencar a córrer i quan van arribar allà: nang-nang!, nang-nang!, van començar a tocar les campanes, i el mestre els va renyar: “No vull que toqueu les campanes perquè les han deixat perquè no les han pogut abastar.”³ El senyor Ballesta..., per mi, no he anat amb cap més com aquell.

Quan anaven a estudi a la casa dels Bonmatí, la guerra ja havia començat i a la colònia ja s'havien produït algunes morts, com ara la d'en Josep Massana (en Casals), i hi havia constituït un Comitè Antifeixista, encapçalat per l'Eusebi Ferragut.

En Sèbio era del comitè. Ho era quan van matar aquest, en Casals, i volien anar a buscar el senyor Bonmatí.

A en Bonmatí el varen avisar i va marxar. A en Casals [Massana], t'ho diré ben clar i català, ningú el podia veure a Bonmatí. Me'n recordo que anava al cafè, a ca l'Esteve. Baixava havent dinat de casa seu i a l'hivern portava com una manta, abrigat, i passava per allà, al carrer, fumant un puro, i no deia mai res a ningú. I jo no sé de què venia, però em sembla que va fer agafar en Florian⁴, perquè me'n recordo que amb la meva mare, quan jo era molt petita, el vàrem anar a veure a Girona, que el tenien a la presó. Amb la dona d'en Florian, que era modista al meu carrer, elles dues eren molt amigues.

El pitjor moment devia ser el 1939...

A la retirada, els que en deien els rojos van volar el pont. Era molt maco,

aquell pont de Bonmatí. Llàstima que llavors era diferent d'ara, que la gent ho retrata tot... Aquell pont era preciós... Passaven molts soldats, i ens pensàvem que marxaven, i resulta que es quedaven en un terraplè allà a la vora de Constantins. El dia que va començar el tiroteig van portar els soldats a dalt de les cases, però no de totes les cases de Bonmatí, sinó del rest que donava al pont. A casa érem del rest que donava al pont, però era un mig, i a dalt hi van portar quatre o cinc soldats, que eren els que tiraven en direcció a Vilanna. A mi i a la meva germana, la meva mare ens va dir: “Com que aquí hi ha perill, aneu aquí davant, amb la Mercè Motjer [amiga de la Carme, la germana de la Pilar] –que era un baix– i us esteu allà amb ells i jo ja vigilaré.” I vam anar allà. Van venir unes dones, la Conxita i la Lola⁵, que eren molt porugues, i van començar a dir: “Anem-nos-en, marxem, marxem, que ara es començaran a tirar tiros, marxem cap al bosc, que aquí estem malament.” I un soldat que era a casa li va dir a la meva mare: “No deixeu marxar les vostres filles al bosc, que us les mataran en aquell camí, no les deixeu marxar.” I la meva mare me'n

² Revista L'Amic núm. 15, desembre 1998

³ Durant la Guerra Civil moltes campanes varen ser sostretes per fondre-les per fer material bèl·lic.

⁴ Florian Marcó Tràfach va ser condemnat a pena de mort acusat de ser instigador de la mort de Josep Massana. La sentència es va executar el 7 de juliol del 1939. Tenia 37 anys. Havia estat una de les persones denunciades per Josep Massana pels Fets d'Octubre del 1934 i l'únic del poble que havia estat empresonat.

⁵ Eren les germanes Coll Cols, filles de la mestra Carme Cols, que va estar al capdavant d'una escola mixta que hi ha haver a Bonmatí des de l'any 1914 fins que es va retirar.

recordo que ens deia: “Pilar, Carmeta, no marxeu!” I al punt que passem al carrer, quan ja anàvem per marxar, es posen a tirar. Sort de Déu! Es van posar a tirar des de dalt de l'església de Sant Julià. Petaven els morters...! Perquè els nacionals varen entrar per Anglès. No varen poder entrar per Bonmatí perquè el pont ja era a terra. El meu pare, ja la nit abans, li havia dit a la meva mare: “A l'altre cantó del riu ja hi ha els nacionals, perquè els veig.” Feia un clar de lluna! I com que no varen poder passar varen voltar per Anglès i van anar per Sant Julià. I a Sant Julià varen portar a dalt de l'església allò que tira morters. I tiraven uns morters que petaven a Bonmatí de les vuit del matí fins a les tres de la tarda, només aquells pim i pam, i pim i pam, i pim i pam, que no paraven mai. En Motjer [Manel Motjer Horta] ens va agafar i ens va dir: “Fiqueu-vos sota la taula.” Ens va voltar de matalassos de llana, perquè deien que les bales no feien res si trobaven la llana, i ell corria per allà i anava vigilant. I allà, sota aquella taula, potser érem sis o set persones. Quan van entrar els nacionals tot el dia havia estat tancada allà i quan vam obrir la porta feia un sol que espantava. Tothom va sortir al carrer a veure els nacionals que havien entrat. I van entrar els moros amb carta blanca, que diuen que és el més dolent que hi ha. Hi havia un pobre noi que es deia Quimet [Joaquim Garangou Gifre], que tenia la mà tallada de la fàbrica i es van pensar que era de la guerra, i un moro ja el tenia de cara a la paret amb la pistola apuntant-lo. Va arribar un que van dir que era un alferes, que portava penjat al canell un vit de bou, i fot garrotada a aquell moro quan va veure que anava a pelar aquell pobre noi, que era veí de davant nostre. I aquell moro se'l va guaitar amb una cara..., i quan varen ser al cap del carrer aquell alferes es treu la pistola i, pam!, fot un tiro al moro, i el va matar allà. El va matar perquè, si no, el moro l'hauria mort a ell. D'això sí que me'n recordo tan bé! I mira que en va passar i passar, de gent –em penso que en van passar durant dos dies–, per aquells carrers. Els que venien eren nacionals llavors. Tots passaven i un portava gallines, l'altre... què sé jo què duien. Tot el que trobaven s'ho arrossegaven, varen

agafar tot el que varen voler. Si me'n recordo tan bé, jo, de la guerra, que no voldria veure'n cap més.

Aquella batalla va deixar morts...

Me'n recordo que a la pujada de l'església hi havia cinc o sis homes de la Paz Roja... Deien que eren morts allà a la carretera. Un darrere l'altre, duien el gorro i estaven tots allà. Ho vaig veure quan nosaltres anàvem a l'enterrament d'un home de Bonmatí [Francesc Font Ventura] que aquell dia, a la nit, va fer guàrdia a la fàbrica de paper. La nit abans hi havia anat el meu pare, a vigilar. Feien guàrdia i, aquella nit, aquell home, quan va veure que entraven els nacionals, va sortir. En comptes d'amagar-se per allà, va sortir, i li van fotre un tiro i el varen pelar.

Al final de la guerra, encara hi va haver més morts: els homes de Bonmatí que van executar a les tàpies del cementiri de Girona...

En van matar un que era de davant de casa, que es deia Ricardo [Ricard Castañer Duch], i aquell home no era capaç ni de matar un conill. En van pelar set o vuit o nou! I tots eren veïns del meu carrer, o quasi tots. Me'n recordo molt bé. Quasi cada dia, aquella setmana, venia un auto no gaire gros, com un autocar però més petit, i s'emplenava de gent que agafaven i se'ls emportaven. L'hereu de can Casals, en Joan, va ser el que va fer agafar tota la gent. Cada dia feia venir una camioneta i s'emportaven la gent de Bonmatí. Perquè al meu pare, ja us ho diré ben clar i català, també el van agafar. Hi havia dies que anaven agafant gent però al meu pare no el tocaven, fins que el van agafar. I sabeu per què el van agafar? Perquè un d'aquells que tenien agafat, de tantes patacades que li fotien, quan ja no podia més, va anomenar el meu pare, en Peric, i per això el van agafar. I al meu pare el van deixar anar. El meu pare era un home molt valent, però va venir ben acollonit. Va arribar a la nit a peu, de Girona a Bonmatí. Ens va agafar a tots plegats i va dir: “No digueu res. Jo us ho explico a vosaltres, però no digueu res.” Jo m'ho he callat sempre de la vida, però ara ja ho puc dir perquè ja no hi ha ningú d'aquells.

Preguntado si durante el tiempo que estuvo en el comité tomaron el acuerdo para asesinar al vecino del mismo pueblo Don José Massana Bonmatí, toda vez que dicho asesinato se cometió durante la actuación en el comité del declarante, dijo: que el mismo en persona tomo parte directa en el mismo juntamente con Eusebio Ferragut, Luís Moreno de Anglés, Florian Marcó de Bonmatí, Luís Ros, Emilio Grabulosa, Juan Serramitjana, Luís Julià, Pedro Torrent (alias ...). Luís Torrent Llorensí, Sixto Torrent (a. Chist), Pedro Puig (a. Perich) .

També van requisar el paper moneda que hi havia a les cases...

Dels cèntims del temps de la guerra no n'hi va haver cap de bo. Me'n recordo que la meva mare deïa: "Peric, sort de Déu que vam matar un porc que feia cent quilos." El meu pare, llavors quan hi havia els soldats, com que ho requisaven tot, va fer un piló d'estelles allà a la galeria, al terrat, i hi va posar la cansalada, el pernil..., tot allà colgat amb la llenya, perquè no es veiés i no se l'hi emportessin. Però els cèntims que teníem van desaparèixer tots. A casa, ni cinc cèntims no van quedar.

El final de la guerra també va suposar començar un llarg procés de reconstrucció, com la del pont.

Van venir dues o tres companyies de soldats a arreglar el pont. S'hi van estar molt de temps. S'estaven a la fàbrica. De fet, les fàbriques eren desmuntades. El paperer, no, però les altres dues les van desmuntar i deien –jo no hi havia pas entrat mai– que hi havia molta pólvora i coses amb què feien coses de la guerra. I els soldats eren en una nau d'aquestes de la fàbrica, s'estaven allà a dins, hi dormien i tot, i els cuiners feien el menjar allà al defora. Quan varen acabar el pont i varen marxar, llavors van començar a tornar a muntar les fàbriques, i quan eren a mig muntar, llavors els va petar l'aiguat del 40.

De l'aiguat del 1940 se'n recorda?

Oh, i tant, si me'n recordo, de l'aiguat, la mare de Déu! El primer dia vàrem dormir a l'església de Bonmatí. Era al vespre. I me'n recordo que teníem la padrina a casa [Carme Pujol Puig] i el meu pare va dir: "Digues a la mare que no es despulli, que es fiqui al llit així –perquè ella se n'anava a dormir aviat–, perquè en això de l'aigua anem molt malament." I, l'hòstia!, els camions d'en Pelegrí sembla que encara els sento... En Pelegrí –vull dir en Barnadas [Transports Barnadas], eh?– tenia dos camions allà a la vora del camp de futbol, en unes naus, i quan van veure que l'aigua entrava, van treure els cotxes i mec!, i mec!, i mec!, perquè la gent de Bonmatí marxés tothom. I la meva mare i jo i la Carmeta agafem l'àvia, i el papa ens va dir: "Jo aniré fins a can Ferriol –a casa del seu cunyat [Ferriol Puig Pujol], que tenia la mainada petita, la Rosita i en Peret [Rosa i Pere Puig Boada], que era en un baix al carrer de davant–, a veure si han marxat o què fan." I el meu pare no hi va poder arribar perquè l'aigua entrava ja amb tota la marxa. Nosaltres vam passar per darrere, per allà als safarejos, al cap del carrer; vam passar pel cantó i vam anar a l'església a dormir. El que hi havia entre el pont i uns horts a darrere de les cases, allò, l'aigua s'ho va endur, i el riu va baixar de cop, i els oncles i la mainada van poder sortir i van pujar la pujada i llavors ens en vàrem anar tots plegats cap a Sant Julià tres o quatre dies. A casa, com que era un mig, l'aigua no hi va fer res. Però heu de pensar que potser vàrem menjar durant un mes fesols i coses grillades dels dos parents que teníem als baixos. La meva mare era la que cuinava

i tots venien a casa a menjar. També vam tenir una temporada una cabra de ca la Mercè Motjer. La teníem a la galeria. Perquè ells vivien als baixos i allà no la podien tenir, tot era moll. Cada cop que aquell home venia a munyir la cabra, ens repartíem la llet i en bevíem tots. També me'n recordo que el meu pare i l'oncle Ferriol varen fer com una barana i hi varen penjar totes les mantes, i tot ho anaven a esbandir en una riera a can Llorà. D'això sí que me'n recordo. Hi vàrem estar molt de temps, així. Als carrers tot estava esbarriat...

▲ La Pilar de joveneta

Després de la guerra, vostè ja va començar a treballar?

La meva mare deïa: "A tu no et vull demanar feina, encara has d'anar a estudi." I jo deïa: "Ja estic tipa d'anar a estudi, vull anar a treballar." I em va demanar feina i em varen llogar [a la fàbrica Casacuberta]. La meva mare va ser la que em va ensenyar. Moltes setmanes feia jornal i mig jo. L'encarregat em venia i em deïa: "Pilar, vols venir a treballar a la tarda?" I jo li deïa: "Sí." Me n'anava a casa a la setmana amb 100 pessetes. En cobrava 75, més el que feia, eren 100 pessetes. I llavors va venir molta falla de cotó, com que el cotó venia de fora, i la fàbrica va quedar parada, només fèiem dos o tres dies, quan tenien cotó. La meva mare recordo que em va dir: "Ara us fotran al carrer perquè no us voldran pas pagar dotze pessetes per res." I no ens ho varen pas treure, ens varen anar pagant les 12 pessetes.

El treball a la fàbrica devia ser diferent del d'ara, no?

El dissabte tothom treballava: les que anàvem de matins, fins cap allà a 2/4 de 2 no plegàvem, i les de la tarda, fins cap allà a 2/4 de 10 del vespre. Només fèiem festa el diumenge. Me'n recordo que la gent el dissabte se n'anaven a rentar al safareig, amb una xerror, aquelles dones... Que xiqui, que xaca. És clar, només tenien aquell dia. Les que anaven a treballar de matins anaven a la tarda a rentar, i les de la tarda hi anaven al matí el diumenge.

L'any 1945 les filles de Salvador Torras Domènech van acabar traslladant la paperera a Flaçà, on havien aixecat una colònia obrera per als treballadors.

El meu pare no volia pas venir a Flaçà. Ho van venir a veure quan tot just feien les cases. Hi havia fonaments fets. No hi havia res més, tot eren feixes. I el meu pare va dir: "Jo, no, no marxo de Bonmatí. A mi no m'ha agradat allà on van." I la meva mare va dir: "Demanaré feina per la Carmeta [la meva germana] a la fàbrica de cotó." El director va dir a la meva mare: "Consuelo, ja us la llogaré. Però penseu que sé del cert que marxareu." I la meva mare li va dir: "No, perquè el meu home no hi vol anar", i el director va dir: "Bé, jo us dic que sé del cert que marxareu." La meva germana va treballar vuit dies als aspis. No li va agradar, perquè d'una cosa [el paperer] a l'altra [la fàbrica de cotó] era molt diferent. I llavors el meu pare es va decidir a marxar. Això sí, jo i la meva mare hi vàrem perdre molt. Allà, a Bonmatí, amb les màquines que portàvem, perquè jo treballava a les contínues i la meva mare també, cobràvem 75 pessetes a la setmana. I quan vam venir aquí [a Flaçà] el meu jornal era de 60. És clar, que hi vàrem perdre! Però, de fet, allà [a Bonmatí] pagàvem pel pis, eh? Allà no era pas com aquí [a Flaçà], que era de gratis. No sé què pagàvem: 17 o 18 pessetes a l'any. I llavors teníem un tros d'hort que era d'un home d'Amer i també, un cop a l'any, venia a cobrar allò d'aquell hort.

Què recorda dels carrers de la colònia?

Al nostre carrer hi havia cal carnisser [Casacuberta] –nosaltres ens estàvem a dalt–; l'hostal, que era a la primera casa de la plaça, i el cafè. I a l'altre carrer hi havia cal sabater [Miquel Ros], que venien espadenyas, sabates, i en acabat, can Surroca. En acabat n'hi havia un que li deien l'espadenyer [Francesc Surroca, casat amb Encarna Soler], que el seu home era paleta, però ella venia espadenyas i coses. I el que feia el pa. I l'oncle Pere [Pere Puig Pujol], que arreglava bicicletes, en venia i, a més, tenia coses de la cuina, com una mica de botiga. També hi havia la cooperativa, però se'n va anar a terra després de la guerra, no sé què va passar. Al capdavant de tot del carrer hi havia un femer molt llarg, allà on hi havia els galliners i les corts, i tothom anava allà a tirar les escombraries, i de tant en tant els homes agafaven terra de per allà, ho tapaven, quedava podrit i ho portaven a l'hort. Al capdavant de la pineda i d'aquestes corts, hi havia una casa, i se'n cuidava un home que treballava amb el senyor Bonmatí.

A part d'anar a estudi o a treballar, també teníeu temps per a festes, no?

La festa major sí que era maca. Era la primera festa que arribava. Me'n recordo que quinze dies o tres setmanes abans arribaven els pals de l'envelat. Tothom anava a veure-ho. Llavors començaven a fer els forats. Ho feien

allà a la plaça. L'envelat, amb aquelles coses a dins, és que era maco! I venien els *caballitos*, un retratista i no gaire res més. Era la primera festa que hi havia per aquells pobles. Venia molta gent, d'Anglès i tot; veies la gent que passaven el pont. Era maco!

Hi havia altres tradicions?

Per Corpus, al meu carrer, feiem unes *alfombres*... I saps qui ens ho dibuixava? En Ramon [Parareda], un veí nostre que va anar a viure a Banyoles. Teníem una dona, l'Hermínia [Hermínia Ferragut Benet], que era la que ho portava tot. Anàvem a buscar ginesta el diumenge perquè no treballàvem. Hi anàvem set o vuit joves. Ens aixecàvem a les cinc del matí i ens n'anàvem cap allà a Sant Julià, amb un cove cada un, i portàvem els coves plens de ginesta. Un any me'n recordo que va ploure tota la nit i la meva mare em va agafar una saca i me la va posar lligada perquè no em mullés. I cada vegada que estiraves una branca de ginesta, tota l'aigua t'anava pel cim. Era moll però moll!, però vàrem dur un cove de ginesta... L'Esteve del cafè, que era el que tenia les claus dels pisos, si n'hi havia algun de buit, ens el deixava per estirar-hi la ginesta, perquè no se'ns fes malbé. Corpus era el dijous, que abans era festa, i al matí, de bon dematí, ens feien el dibuix de l'*alfombra*. I has de pensar que no quedava ningú a les cases: tant si anaves a missa com si no, tothom a arreglar el carrer. A mig carrer feiem un altar, i no hi faltava pas res, amb una *alfombra* petita amb uns angelets que la Conxita de ca la mestra [Conxita Coll Cols] ens va treure de Girona d'unes monges. No he vist mai cap *alfombra* com aquella!

I de la primera comunió, se'n recorda?

La meva mare em deia: "Com vols anar, tu, Pilar, per la comunió petita?" Jo li deia: "Jo vull anar com la Mare de Déu." La Mare de Déu era la Puríssima, que porta aquell mantó blau. I, és clar, com que la Mare de Déu anava blava, em van fer un vestit blau, molt maco, i mitges blaves. Llavors anava curta, jo no vaig anar llarga. I les filles de l'Esteve Maurici del cafè [Anna i Encarnació] em van fer les mitges de fil perlé, blau cel, com el vestit. I per

▲ Foto feta per la festa major de Bonmatí. D'esquerra a dreta, Carme Puig, Carme Puigdemont Puig i Pilar Puig Puig.

trobar sabates blaves..., van voltar tot Girona per caçar sabates blaves, i no en van trobar. I saps on les varen trobar? A Anglès, en un sabater que li deien can Ramon. Eren unes sandàlies... M'anaven una mica grans, però bé, eren blau cel.

Hi va haver una cerimònia sonada l'abril del 1944: el casament de la Pilar Bonmatí amb l'industrial Frederic Riera Marçà...

A la Pilar la coneixia perquè venia quan s'anava a emprovar el vestit amb l'Emília [Emília Danés, casada amb en Lluís Sánchez], que venien el tabac. Aquella modista li va fer el vestit de casar. Als altres no els coneixia pas, però aquella noia sí que l'havia vist moltes vegades. Era molt maca... Van posar una *alfombra* vermella que venia de dalt a casa seva, voltava a la vora del canal i se n'anava tota la pujada de l'església fins a dins de l'altar. Els homes tots anaven vestits de frac i les dones amb aquells vestits que portaven tan macos, que jo sempre ho he dit, que no he vist mai cap casament a la televisió com aquell ni em penso que en veuré mai més cap! A sota del canal hi tenien flors en unes barraques perquè el fred no els les matés... Era preciós, tot allò...

Jo me'n recordo tant! La gent deia que [en Bonmatí] s'havia venut tot allò i els terrenys que tenia en un altre lloc per poder casar la noia amb aquell, en Riera Marçà, que era de la pasta que abans tenia tanta anomenada.

La resta de l'any, hi havia algun altre entreteniment?

A vegades feien cine a la plaça a la nit. Aquells que venien posaven com un llençol a la paret de la plaça on hi havia abans l'estudi dels nois, i allà feien un cine. Me'n recordo que una vegada van fer una pel·lícula que es deia *La hermana blanca*. Que me n'he recordat vegades! Era maca! A can Surroca, com que era cafè, deixaven unes cadires per allà a la plaça. I les dones que treballaven a la fàbrica a la tarda, perquè això venia un dia feiner gairebé sempre, en comptes de marxar cap a casa seu, es quedaven allà a guaitar el cine. El cine era gratis, però a vegades feien com una rifa. Allà, a la plaça, hi feien moltes coses. A vegades hi feien allò que es ficaven a dins d'un cistell... I passaven aquells que venien coco, i la mainada anaven a veure com trencaven el coco i a beure aquella aigua. I en acabat un que venia *cancioneros* que en deien, allò de cantar. Passaven *En Patufet*; la meva mare el comprava,

li agradava llegir-lo. Quan érem a estudi a la vora de la font, llavors hi venia un que feia ballar un ós. Me'n recordo que la mainada tots deien: "Guaiteu, que hi ha el de l'ós", i tothom anava a guaitar l'ós. Llavors hi havia aquell que passava la marededeu de Santa Afra. Portava penjada al pit com una església petita. Feia pagar, obria aquella porta i t'ensenyava la marededeu de Santa Afra. I en acabat en Manelic, que era molt simpàtic. Aquell, quan vàrem venir aquí, a Flaçà, venia aquí també. Però no venia res, només demanava. La mainada érem molt amics amb en Manelic.

Recorda alguna anècdota en especial?

La reixa del canal s'havia de netejar de fulles de tant en tant perquè no deixaven baixar l'aigua. I una vegada que al meu pare li va tocar anar-ho a netejar va veure que hi havia una roba al cim de l'aigua i la va agafar, i resulta que era una nena del mosso de l'estació de Bonmatí, d'en Pere⁸. El pare la va salvar. I aquella nena, després d'això, el venia a veure i li deia: "Ets el meu pare, tu."

▲ Un dels habitatges de la Colònia Salvador Torras Domènech de Flaçà, fent cantonada entre els carrers de Sant Fermí i de Bonmatí. Font: Rutadelter.cat]

Per raons d'espai, no ens podem estendre més i finalitzem aquí l'entrevista. Els records de la Pilar, rics en detalls i frescos com si tot acabés de passar, són més que vivències personals: formen part d'una memòria col·lectiva que obre una finestra a la nostra història i ens ofereix una lliçó de resiliència i superació. Moltes gràcies, Pilar, per aquesta lliçó.

Josep M. Quer Canaleta i Mei Brescó Esteve

⁸ La nena que el seu pare va treure del canal era la Corona, filla d'en Pere Casadevall, mosso de l'estació en aquells moments. Sembla que va caure a l'aigua perquè l'hi va empenyar una amiga.

Iris Planchart Logroño

VIATGE DE CREIXEMENT PERSONAL A L'ÍNDIA

Aquest no va ser un viatge només de plaer, sinó un viatge transformador; més que una formació, va ser una experiència vital.

Per mi l'Índia és un país sorprenent, que té una màgia amb què connecto molt; cada vegada que el trepitjo, em sento a casa.

Aquesta vegada per mi era molt diferent, ja que aquest cop hi anava totalment sola. La meva situació personal també era diferent, tenia nens i un marit, unes arrels que em complicaven més la decisió de marxar. Era una experiència desitjada des de feia anys, ja que connecto molt amb la filosofia de l'Hinduisme, però que no podia complir per circumstàncies de la vida, ja que vivíem una època de molta lluita. Però en aquests moments t'adones que no has de perdre mai la il·lusió i les ganes de tirar endavant. I per fi va arribar l'hora. El meu company de vida em va dir: "Ara ha arribat el teu moment". Incloent-hi els meus fills, que em van dir que jo sempre estava fent coses per ells i ara em tocava a mi. Dins meu sento que una part de mi va recuperar la dona que soc, l'Iris, a part de ser la dona de l'Adrià i la mama d'en Pere i la Lola. I això és el que em va donar la força per prendre la decisió de marxar.

Des del primer moment que vaig començar a comprar els bitllets d'avió i a organitzar l'hotel per un mes, sabia que no seria un simple viatge, una simple formació, representava moltes coses, i per a mi mateixa era una demostració del que era capaç.

I per fi va arribar el dia que entre llàgrimes desesperadores deixava tot el meu món per formar-me, per connectar amb mi mateixa. Recordo

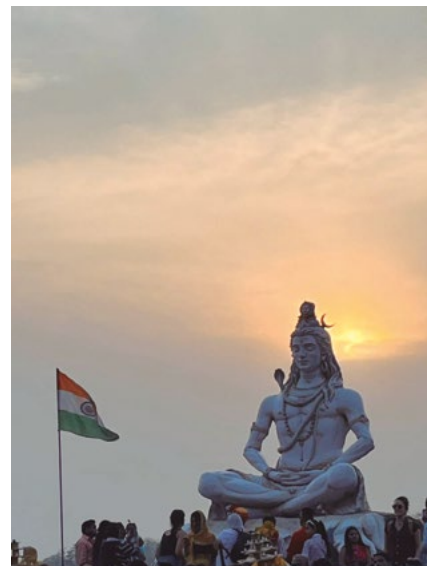
aquell dia que em vaig passar el matí escrivint notes a les habitacions i a la roba dels nens. I el dia 4 d'abril, a les 10 de la nit, agafava el primer vol, per fer escala a Dubai i després cap a Delhi. Em sentia com una nena petita, estava constantment apreciament cada detall i cada moment. No em podia creure que s'estava complint un somni!

En el vol vaig conèixer una noia que anava a fer la mateixa formació que jo i des del primer contacte vam establir una unió enorme. Vam aterrar dissabte a les tres de la tarda a Delhi i sortint de l'avió ja teníem el noieta que havíem contactat prèviament per fer-nos de guia amb un ram de flors i un collaret de flors taronja, que simbolitza la unió i que ells fan servir per fer ofrenes als seus déus.

Vam pujar al cotxe i ens va portar cap a l'hotel tot passant pel centre per amaranos culturalment. I així va ser: l'impacte va ser tan gran en els primers instants que de cop es paralitzava la por i l'enyorança pel canvi tan brutal de cultura. Però

confiàvem en el nostre guia. Una vegada més la vida ens demanava fluir i deixar-nos portar. De les 4 de la tarda fins a les 10 de la nit vam estar agafant tuc-tucs (taxi típic d'allà) i anant d'un costat a l'altre per aprofitar cada minut abans d'agafar l'altre avió que ens havia de portar a l'escola a Rishikesh. La primera nit vam dormir com nenes petites, estàvem totalment exhaustes. Crec que no érem conscients de tot el que estàvem veient, experimentant; eren tantes coses, els nostres ulls estaven plens d'emoció... El diumenge ens vam aixecar de matinada per poder visitar un altre temple abans d'agafar l'avió, per poder meditar-hi i preparar-nos per començar l'aventura de les nostres vides. Vam agafar el metro i cap a l'aeroport de Delhi, on havíem quedat amb altres noies que havíem coincidit en el vol. Tota una experiència a l'aeroport, ja que cap de nosaltres dominava gaire l'anglès, i això feia que fos una aventura més.

I ara sí, ja havíem arribat a l'escola. Dins meu tenia un bloqueig que era

incapaç de mostrar cap emoció. A l'habitació estava totalment sola, entre quatre parets amb reixes a les finestres, perquè està ple de micos, i una palangana per rentar-te i rentar la roba. Et donen una bossa amb els llibres, un got d'acer inoxidable i altres utensilis que faràs servir en la formació. Et deixen unes hores per descansar i a les 4 de la tarda comencen la benvinguda. En una sala espectacular amb unes vistes impressionants comença la cerimònia: rituals típics per donar-te sort en aquest procés de transformació. També et fan una xerrada de benvinguda on et donen tota la informació d'horaris, de normativa... I recordo que per moments el meu cap em deia: "Què faig aquí?", tot i que a dins meu sentia que era on havia d'estar. No obstant, vaig tenir un moment de debilitat, em vaig desmuntar literalment. Em va venir una onada de pensaments, records i llàgrimes que no tenien consol. Em vaig desfer. De cop em vaig adonar que estava a milers de quilòmetres de casa i totalment sola. Em vaig tancar a l'habitació per esperar que fos l'endemà i començar les classes i així distreure la ment d'aquests pensaments.

Les classes començaven a les 5:30 del matí i acabaven a les 7 de la tarda, però et demanaven ser-hi mitja hora abans. Eren molt intenses, físicament i mentalment. Et posaven al límit: plorava d'emoció al final de la classe, ja que el procés era tan exigent que pensava que no podria suportar-ho; no obstant, ho acabava aconseguint. Ens endinsàvem en l'aprenentatge de diferents estils de ioga i meditació. En molts moments em semblava que estava en una pel·lícula: tanta gent nova barrejada, amb històries i vides totalment diferents. De mica en mica m'hi vaig anar adaptant, ja que el meu cap repetia: "Gràcies per poder ser aquí, soc molt afortunada".

La veritat és que em va costar molt poquet sentir-me bé. Tot ho fèiem en silenci, les classes, el dinar... El menjar vegà m'agrada tant que no em va costar gens adaptar-m'hi. De fet, físicament em trobava molt més bé. Els primers dies, quan acabàvem les classes, anàvem en grupets a passejar pel poble on érem. L'Índia és un lloc on hi ha ambient al carrer a totes hores, però sobretot a la nit. No havia vist mai tanta gent fent vida al carrer. Era impressionant,

quedava enlluernada mirant cada trosset per on caminava, em sentia tan feliç i còmoda...

Teníem el riu Ganges a pocs minuts de l'escola i no puc transmetre la màgia que desprèn..., és molt impactant. Una de les coses que m'agradaven més era passejar a la nit i anar al Ganges i sentir com cantaven al déu Xiva i li feien ofrenes. Se'm posava la pell de gallina.

En poc temps, vaig sentir la necessitat d'anar sola a descobrir carrers, parar-me a meditar, respirar, escriure, observar i més d'una vegada també plorar d'agraïment i de felicitat. Sentia que alguna cosa dins meu canviava, parlar amb la gent del carrer, jugar amb els nens, veure que, tot i no tenir res, sempre somriuen... L'Índia em feia bullir el cap i allà em vaig fer moltes preguntes existencials: Com és que transmeten aquesta pau, aquesta felicitat? Com és que com a societat aquí ho estem fent tan malament, que de ben petits ja tenim normalitzat l'estrès? Per què moltes vegades no ens alegrem de les coses bones que els passen als altres? Per què hi ha enveges? Per què hi ha comparacions? Per què hi ha crítiques i judicis sobre els altres?...

Una de les coses que l'Índia m'ha ensenyat és que amb un simple gest i un simple somriure pots canviar-li el dia a una persona. M'ha ensenyat a donar les gràcies, a acceptar que vinguin dies grisos, a valorar, a dir les coses bones a les persones, a no jutjar però sobretot a perdonar, als altres i a mi mateixa. I creieu-me si us dic que això t'ajuda a viure en pau. Jo no buscava la felicitat, sinó la pau interior. Abans d'anar a l'Índia sentia que moltes vegades arrossegava malestar per coses que creia injustes i em culpabilitzava de les coses que em passaven. Però si una cosa he après de la seva cultura és que si tu fas el bé, rebràs bé, i que no has d'esperar res a canvi. Sempre has de fer el que sentis sense estar condicionada per res, ja que la vida és un simple viatge. Tu decideixes com viure la vida i com gestionar-la. Moltes vegades pots fer la volta a una situació quan estàs negatiu i ser capaç de transformar-ho en energia positiva; sovint canviant les paraules pots canviar aquest dia i aquest moment. Hem de viure el dia a dia, perquè cada dia surt el sol i cada dia és una nova oportunitat. I que no necessitem grans coses per ser feliços, simplement mirar al nostre voltant, tot el que la natura ens dona.

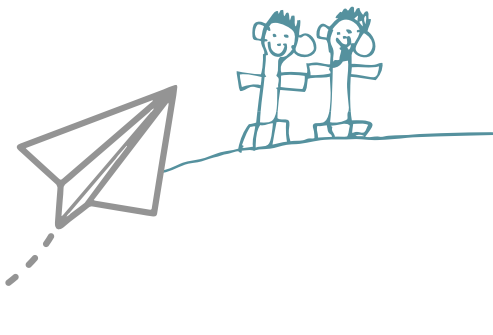
Finalment vaig aconseguir la titulació i els ensenyaments apresos a l'Índia, que em suposen un enriquiment personal i també em serveixen per poder compartir-los a les classes de ioga amb els meus alumnes.

A partir del viatge, una de les coses que m'agraden més és despertar-me, mirar el sol, com surt en silenci, regalant-me aquest espai per a mi, on el moment m'ajuda a pensar i reflexionar. I cada dia agraeixo, més que mai, tot el que tinc.

Vull donar les gràcies especialment al meu home, ja que no podria tenir millor company de viatge. Soc molt afortunada de tenir-lo, em fa costat en tot i que dia a dia em dona la mà per créixer junts com a família. Un sentiment que, després del viatge, encara he pogut reafirmar més.

Viatge a les Galápagos

▲ Mapa de l'arxipèlag

▲ Centre Charles Darwin

Durant molts cursos he explicat al meu alumnat de biologia la importància de Darwin (1809-1882) i la seva teoria de l'evolució. Aquest estiu, finalment, he tingut l'oportunitat de poder visitar les illes Galápagos, lloc on el jove Darwin va començar a embastar les seves idees evolucionistes.

És un arxipèlag d'origen volcànic situat a 1.000 km de l'Equador, país al qual pertany. Està format per 13 illes i multitud de petits illots. Les més antigues tenen una edat aproximada de 8 milions d'anys, molt recents des del punt de vista geològic.

Fins a mitjans del segle XIX es pensava que totes les espècies dels diferents éssers vius que habitaven la Terra havien estat creades per Déu, teoria anomenada creacionisme. La troballa de fòssils d'organismes extingits s'explicava mitjançant el policreacionisme (les noves espècies eren fruit de múltiples actes d'intervenció divina). Es creia que les espècies es mantenien sempre igual (**fixisme**).

Amb només 22 anys, Charles Darwin va embarcar com a naturalista en el vaixell Beagle i va realitzar la volta al món en un viatge que va durar 5 anys. El 1835 va passar 5 setmanes a les illes Galápagos i com a bon observador va adonar-se que hi havia diferents espècies de pinsans (13 en l'actualitat), mentre que en el continent n'hi havia moltes menys. El mateix va veure amb les tortugues (*galápagos*) que va trobar en aquell moment a les illes. Per què hi havia més varietat de pinsans

▲ Lleons marins o lobitos (*Zalophus wollebaeki*)

i de tortugues en un lloc tan petit que a tot el continent sud-americà? Era un caprici del Creador?

Si prenem l'exemple dels pinsans, segons Darwin, tots provenien d'un avantpassat comú relativament recent. Van poblar diversos ambients en diferents illes i els individus més aptes, els que tenien alguna característica més avantatjosa, van sobreviure (**selecció natural**) i transmetre aquest caràcter als seus descendents. Tot i que l'especiació és un procés complex, amb el temps van esdevenir espècies diferents.

Contextualitzar Darwin i la seva teoria evolutiva (**darwinisme**) donaria per escriure moltes pàgines i l'objectiu d'aquest article no és aprofundir en temes científics sinó explicar-vos la meua experiència personal com a turista en aquest paradís faunístic. Val a dir que les illes van ser declarades Patrimoni Natural de la Humanitat (1978) per la Unesco degut a la gran quantitat d'espècies endèmiques, úniques al món.

▲ Iguanes marines (*Amblyrhynchus cristatus*)

En arribar, una cosa que em van sorprendre va ser que, abans d'entrar a l'aeroport, ruixessin amb esprai totes les maletes de cabina i, en posar els peus a l'illa, ens fessin passar les sabates per una catifa amb desinfectant. Després vam haver d'entregar una declaració jurada dient que no portàvem animals, llavors, fruita, aliments... i pagar 200 dòlars per persona.

L'aeroport és a l'illa de Balta i cal anar amb autobús fins al moll i fer 15 minuts en barca per arribar a l'illa més poblada: Santa Cruz. La principal ciutat, Puerto Ayora, és a l'altra punta i s'hi arriba per carretera.

A mesura que es travessa l'illa i el terreny va pujant, la vegetació és cada vegada més exuberant, ja que la *garúa* (boira espessa amb plugim) ho cobreix tot la major part de l'any. Es veuen abundants molles penjant de les branques dels arbres i alguna tortuga força grossa movent-se feixugament.

Arribats al nostre destí, veiem lleons marins caminant o dormint a la vorera, així com iguanes marines amuntegades, escalfant-se al sol abans d'entrar novament al mar.

Sobre el mar volen multitud d'ocells: pelicans que es llancen en picat, fregates, mascarells de diversos tipus...

Diversos cartells ens avisen que no els donem menjar ni ens hi apropem a menys de dos metres.

Per tal de preservar l'estat natural de les illes, totes les excursions es fan amb guia. Ens expliquen que actualment tenen molts problemes amb rates, gats, porcs, cabres... que van deixar abandonats antics colons i que ara campen lliurement pels boscos. Aquests animals es mengen, entre altres coses, ous de tortuga i moltes de les cries que arriben a néixer. Per fer viable la població, els tècnics localitzen algunes postes, recullen els ous i els porten al centre Charles Darwin, on es coven i es cuiden les tortuguetes fins que fan la mida suficient per tornar als seus hàbitats naturals. Aquest procés dura

▲ Tortugues gegants (*Chelonoidis niger*)

▲ Pelicà (*Pelecanus occidentalis*)

▲ Tortuga marina (*Chelonia mydas*)

uns sis anys. També hi han arribat accidentalment altres espècies invasores, com la mosca vampir aviària, que pon els ous als nius dels pinsans de Darwin. Les larves s'alimenten de la sang dels pollets, els debilita i molts acaben morint.

Durant la nostra estada tenim moltes activitats programades: anem a diferents illes, caminem fins a un volcà, practiquem *snorkel* per veure el fons marí, passegem per platges de sorra blanca i roques volcàniques... A l'illa Isabela tenim l'ocasió de veure dues tortugues marines menjant algues i tota una munió de peixos que les desparasiten. També veiem petits taurons d'aleta blanca que descansen sobre el fons sorrenc. Un altre dia nedem envoltats de peixos de colors. Tinc la sensació d'estar dins un aquari de peixos tropicals!

A l'illa deshabitada de Seymour, lloc d'aparellament i posta d'algunes aus marines emblemàtiques com la fragata, el mascarell camablau, fem una caminada per senders marcats amb pedres. Està completament prohibit sortir-ne. Tenim els ocells a tocar, alguns niant, altres en fase

d'aparellament. Cap d'ells s'immuta per la presència humana.

Un fet que ens agafa de sorpresa és l'alerta de risc de tsunami degut a un terratrèmol originat a Rússia. Se suspenen totes les activitats i es tanquen durant unes hores els ports i l'aeroport. S'ordena evacuar tots els turistes i els *galapagueños* que vulguin a un camp de futbol de la part alta. És un matí desaprofitat, però afortunadament no passa res.

Si l'Equador vol que les Galápagos segueixin sent un lloc únic al món i que aportin milions de dòlars cada any i doni feina a milers de persones, s'han de prendre mesures. En cas contrari, aquest paradís dels amants de la natura i vida salvatge deixarà de ser un destí únic i es convertirà en un lloc més, com tants d'altres que han acabat destruïts per interessos a curt termini.

Els habitants de les illes en són molt conscients i tenen molta cura en la preservació de l'entorn natural perquè d'això en depèn el seu futur.

Marta Cos Sagué

▲ Fregata (*Fregata magnificens*)

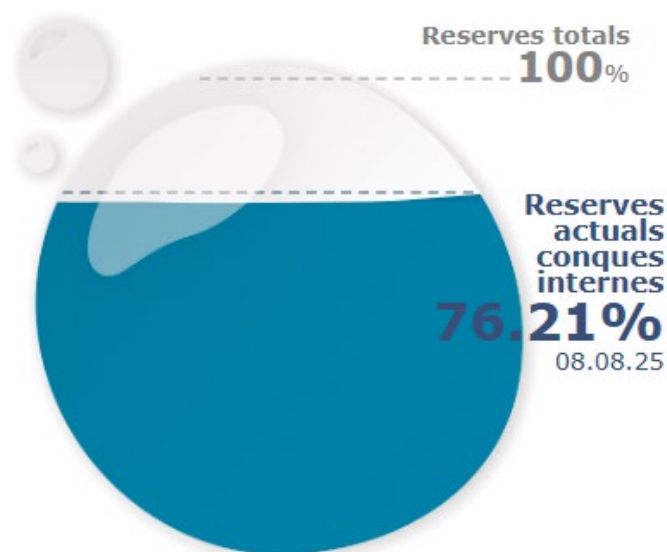

Per què cal estalviar aigua?

Aquest 2025, a diferència d'altres anys en els quals miràvem amb molta preocupació el descens del nivell de l'aigua dels nostres embassaments, vam començar l'estiu amb unes reserves força bones degut a les pluges de la primavera.

La capacitat dels embassaments de les conques internes de Catalunya, l'aigua que aprofiten la majoria dels catalans, és d'aproximadament 700 hm³. Segons l'ACA (Agència Catalana de l'Aigua), en situació de normalitat hídrica 7.500.000 persones consumeixen 1 hm³ al dia (1 hm³ = 1.000.000.000 litres).

Al portal web de l'ACA, <https://aca.gencat.cat/>, es pot consultar diàriament l'estat de les reserves de tots els embassaments de Catalunya.

Font: <https://aca.gencat.cat/ca/laigua/estat-del-medi-hidric/recursos-disponibles/estat-de-les-reserves-daigua-als-embassaments/index.html>

Si només disposéssim d'aquests recursos hídrics, no en tindríem per a gaire temps, però, gràcies a les aigües freàtiques i a les plantes dessalinitzadores, de moment es pot anar garantint que no ens falti l'aigua.

Dic "de moment" perquè vivim en una zona de clima mediterrani on és habitual que es produeixin sequeres. La precipitació mitjana anual del nostre municipi en els darrers 33 anys és d'aproximadament 757 mm, amb molta variació: 1.185 mm l'any 2018 i només 456 mm el 2023. La sequera més greu s'ha produït els anys 2021 (512 mm), 2022 (518 mm) i 2023 (456 mm). Tots recordem les recents campanyes de conscienciació d'estalvi d'aigua o les restriccions que es van imposar.

En aquest historial de 33 anys també es veu que plou de manera més irregular i tempestiva, fet que els científics relacionen amb el canvi climàtic, conseqüència de l'activitat antròpica. Malauradament, aquesta dinàmica s'anirà incrementant en el futur.

Enguany estem tranquils perquè els embassaments estan força plens, però és important que interioritzem que a la zona on vivim l'aigua és un recurs molt valuós i limitat i, com a tal, l'hem d'utilitzar amb seny. És un bé comú, és a dir de tots, i per aquest motiu no ens podem permetre malbaratar-la perquè "ara en tenim a dojo" o perquè "la podem pagar sense dificultat". Seria bo que la indústria, les activitats relacionades amb l'agricultura i la ramaderia, les administracions... invertissin més en tecnologia que ajudi a reduir-ne el consum. L'estalvi de petites gotes pot omplir un embassament.

Responent a la pregunta plantejada a l'inici, **cal estalviar aigua** perquè no tenim pluges regulars, pot passar força temps entre una i la següent o podem tenir diversos anys amb una precipitació molt baixa. Aquesta inseguretat ens obliga a ser estalviadors per garantir tenir aigua durant més temps.

Agraeixo al nostre veí Miquel Amargant la seva paciència i dedicació en l'anotació de la quantitat de pluja caiguda cada dia de cada mes durant 33 anys. Ell m'ha proporcionat les dades que heu trobat en aquest escrit. Gràcies, Miquel!

En la revista L'Amic n. 49 ens descriu la seva afició per la meteorologia i hi apareixen gràfics molt didàctics de totes les dades acumulades durant aquest temps.

Marta Cos Sagué

La nit dels malsons*

Era un matí de dissabte amb el cel molt clar, en un poblet al mig de les muntanyes. A la plaça de l'Església al mig del poble, es van trobar dos nens i dues nenes que es deien: Marc, Pol, Martina i Berta, tots tenien la mateixa edat, tretze anys, i anaven al mateix institut i a la mateixa classe de primer d'ESO. Estaven molt avorrits i no sabien què fer.

En Marc, el més valent de la colla, va proposar que podien anar a aquell vell hospital que hi havia enmig d'un bosc no molt lluny del seu poble. Era un hospital abandonat des de feia molts anys, i al poble corrien històries de tota mena sobre aquell edifici. Al principi no els va semblar molt bona idea, però després de discutir-ho una bona estona, hi van acabar anant.

Quan gairebé hi eren, el cel es va enfosquir i de cop va començar a ploure, però ells van decidir seguir, ja no els faltava molt per arribar a l'hospital. Després d'una estona més caminant, hi van arribar. Ja s'havia fet de nit. En Marc va insistir: "Ja que hem arribat fins aquí, hem d'entrar a l'edifici".

En Pol va obrir la porta, hi havia un passadís amb unes escales al final. Es van endinsar en la foscor i de cop no van sentir res! Ni els ocells, ni la pluja ni el vent que feia moure les fulles.

De sobte, es va sentir un soroll molt fort que provenia de la segona planta de l'hospital. Es van espantar molt tots

LA NIT DELS MALSONS

Era un matí de dissabte amb el cel molt clar, en un poblet al mig de les muntanyes. A la plaça de l'Església al mig del poble, es van trobar dos nens i dues nenes que es deien: Marc, Pol, Martina i Berta, tots tenien la mateixa edat, tretze anys, i anaven al mateix institut i a la mateixa classe de primer d'ESO. Estaven molt avorrits i no sabien què fer.

En Marc, el més valent de la colla, va proposar que podien anar a aquell vell hospital que hi havia enmig d'un bosc no molt lluny del seu poble. Era un hospital abandonat des de feia molts anys, i al poble corrien històries de tota mena sobre aquell edifici. Al principi no els va semblar molt bona idea, però després de discutir-ho una bona estona, hi van acabar anant.

Quan ja gairebé hi eren, el cel es va enfosquir i de cop va començar a ploure, però ells van decidir seguir, ja no els hi faltava molt per arribar a l'hospital. Després d'una estona més caminant, van arribar, ja s'havia fet de nit. En Marc va insistir: ja que hem arribat fins aquí, hem d'entrar a l'edifici.

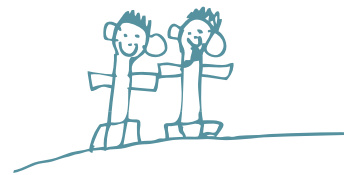
En Pol va obrir la porta, hi havia un passadís amb unes escales al final, es van endinsar en la foscor i de cop no van sentir res! Ni els ocells, ni la pluja ni el vent que feia moure les fulles.

De sobte, es va sentir un soroll molt fort que provenia de la segona planta de l'hospital. Es van espantar molt tots menys en Marc, que es pensava que segurament era un tro, així que van seguir explorant l'hospital. Van decidir pujar a la segona planta per assegurar-se que aquell soroll no havia sigut res.

Quan estaven pujant, la Berta va posar el peu malament i es va trencar la cama, també es va trencar l'esglaó de l'escala fent un soroll horrorós. La Martina, en veure que la Berta no podia seguir, la va ajudar a sortir fora de l'hospital, però en Pol i en Marc es van quedar allà, ells volien continuar l'aventura.

**En els Jocs Florals organitzats a l'escola Sant Jordi el curs 2024-25 al voltant de la temàtica de la por, en la modalitat de narrativa, el conte "La nit dels malsons", de l'Eloi Pallí Antoner, va ser el guanyador de 6è curs. La resta de guanyadors d'aquesta modalitat van ser: "L'armari", de Santiago Cubero (5è); "El desert de la mòmia", d'Aitor Rodríguez (4t), i "El món de fantasmes", de Mariona Solé (3r).*

menys en Marc, que es pensava que segurament era un tro. Així que van seguir explorant l'hospital. Van decidir

pujar a la segona planta per assegurar-se que aquell soroll no havia sigut res.

Quan estaven pujant, la Berta va posar el peu malament i es va trencar la cama, i també es va trencar l'esglaó de l'escala fent un soroll horrorós. La Martina, en veure que la Berta no podia seguir, la va ajudar a sortir fora de l'hospital, però en Pol i en Marc es van quedar allà, ells volien continuar l'aventura.

En Pol i en Marc van seguir explorant. En Marc va sentir el mateix soroll d'abans, es va espantar una mica i l'hi va dir a en Pol. Els dos amics van decidir anar al lloc d'on provenia el soroll. En arribar van veure una habitació molt freda i humida, la més tenebrosa de totes les que havien vist fins al moment. Hi havia un llit i una tauleta de nit amb la fitxa d'un pacient d'aquell hospital. S'hi van apropar per llegir el que hi deia, i van veure que aquell home s'havia mort amb 34 anys. No sabien si aquell pacient continuava viu o estava mort.

De sobte, van sentir una veu desconeguda, es van girar i van veure una persona molt alta, prima i amb un aspecte molt tenebrós.

En Pol i en Marc es van espantar i van començar a córrer, però la porta estava tancada i no podien sortir. Aquell home els va dir que ell havia sigut un pacient d'aquell hospital feia molt de temps i que s'havia mort feia 50 anys. Els dos amics estaven histèrics i no es podien ni moure de la por. En Marc va suplicar a l'home si podien sortir i aquest home va fer que sí amb el cap. De cop, el terra va començar a tremolar i els dos amics van poder sortir sans i estalvis d'aquell lloc.

Mesos després d'aquella nit, tots quatre van decidir tornar a l'hospital. Va ser una decisió difícil, però fins i tot la Berta, ja recuperada, els va acompanyar.

Tot estava en ordre, en silenci com sempre, però era com si aquell hospital ja no estigués tan sol com abans. S'hi notava la presència d'aquell home.

Eloi Pallí Antoner

La mirada de la natura*

Ja ha arribat la primavera. Ja començo a notar el sol radiant, que, amb els seus rajos, em fa pessigolles. Els insectes tornen a fer vida social i l'aire suau prepara la seva brisa matutina. És l'època en què em desperto del llarg i humit hivern, i em poso guapa sense esforçar-m'hi. Tot em queda bé: el verd, el rosat, fins i tot aquell groc cridaner que en altres mesos seria de mal gust.

La gent m'observa com si jo fos una obra d'art. Alguns em fan fotos, altres només s'aturen i sospiren. No els culpo. Si jo em pogués veure, també em quedaria mirant-me.

Avui han passat pel meu costat dos joves. S'han assegut a prop, amb les mans nervioses com si tinguessin por d'espatllar aquell instant tan fràgil. Ell la mirava com qui contempla un miracle que només la primavera pot oferir. I jo, immòbil i callada, m'he sentit part d'aquell amor sense voler-ho.

No tinc veu, però si en tingués, els hauria dit que em sento feliç. Esperançada.

Tant de bo tornin demà, ja que la primavera tot just comença i encara en guarda moltes, de meravelles, com la seva.

És en dies com aquest que em sento afortunada de ser, simplement, una flor.

Sylvestre Sylver

**Amb el pseudònim Sylvestre Sylver i aquest microrelat, la bonmatinenca Abril Aibar Marcó va guanyar el primer premi de l'11è Concurs literari Jove Ter-Brugent-Premi Sant Jordi 2025, en la categoria de 12-16 anys, empatada amb la Vero Font.*

Fa 100 anys, el 1925...

- Al febrer, Josep M. Bonmatí sol·licita la propietat de 20 pertinences (antiga unitat minera) d'una mina de ferro, amb el nom de M. Pilar, al paratge anomenat Torrent de Bàscara, i al març en sol·licita una altra de característiques idèntiques, amb el nom de Manuela, en terrenys de can Valls, el Collell i altres.

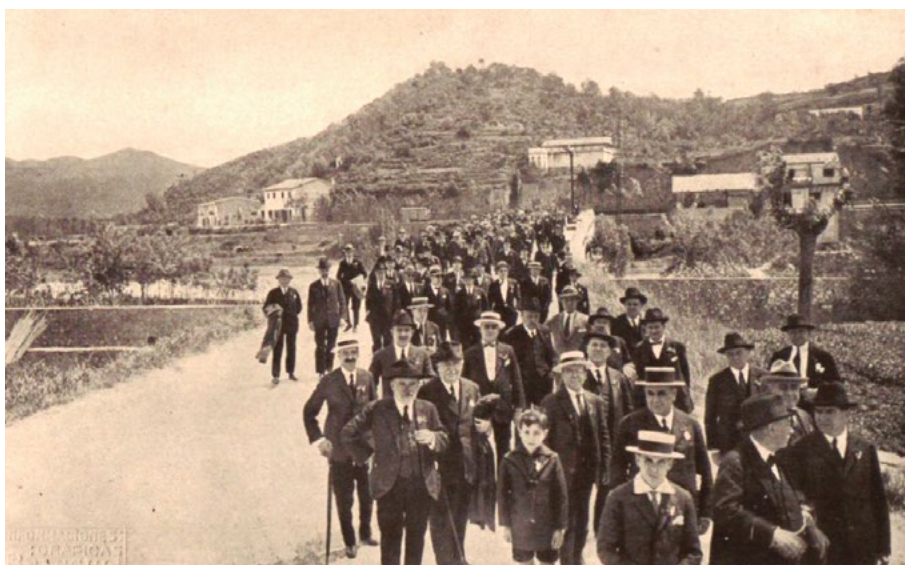
- Als jutjats, el cas del tràgic accident ocorregut a la mina Carlota de Sant Julià el 1920 encara cueja. De tots els béns embargats a Josep Bosch, la societat Energía Eléctrica de Catalunya reclama dos transformadors, un interruptor automàtic i la línia d'alta tensió; Eléctrica de Mollet reclama comptadors d'alta tensió, i la companyia francesa Worthington, bombes i altra maquinària.

- L'1 d'abril, Josep Maria Bonmatí Pujol, com a "concejal de Amer" (Bonmatí), és nomenat membre de la nova Diputació Provincial de Girona. Hi formarà part de la comissió especial de pressupostos i de la de beneficència, i serà el representant de la Diputació al consell directiu de la Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorro.

- Al juny s'anuncia que Josep Maria Bonmatí ha sol·licitat poder estendre una línia elèctrica que, sortint de la seva central de Bonmatí, arribi a la Celler passant per Sant Julià del Llor, i també una altra fins a Vilanna.

- Al gener, a ca l'Anglesell es produeix un fet luctuós: un nen de la casa, de 4 anys, el troben ofegat en una bassa de la propietat.

-Al juliol s'ofega un veí de Bonmatí de 23 anys que estava pescant al Ter a la gorga de can Biel. El seu acompanyant, de 86 anys, no pot fer res per rescatarlo. El cadàver no el troben fins l'endemà.

▲ El diumenge 24 de maig, uns 125 associats de la Unió Sindical del Llibre de Barcelona visiten la fàbrica de paper Torras Domènech [a les fotos, a l'arribada a l'estació i travessant el pont]. La visita acaba amb un dinar a la fàbrica mateix.

Font: Revista Gràfica, núm. 2, Abril-juny 1927, Barcelona.

-Pere Mercader i Andreu, un dels fundadors de la cobla Selvatana el 1913, compon la sardana *L'Eusebiet de Bonmatí*, suposadament dedicada a l'Eusebi Ferragut Benet.

-El Círcol d'Obrers de Bonmatí s'inscriu al concurs de representacions dramàtiques que organitza el Casal Marià d'Olot i que s'inicia a l'octubre, amb la participació de 14 grups teatrals en total.

9è Concurs Fotogràfic Jove Ter-Brugent

Premi Sant Jordi 2025

“Entre columnes i horitzó”, de Gerard Pubill (Bonmatí) – 1r Premi categoria 12-16 anys

“Transport de mercaderies fràgils”, d’Alba Puig (Bonmatí) – 1r Premi categoria 17-25 anys